

Veluwe

MER Reconstructieplan

Besluitvormingsdocument Reconstructieplan Veluwe

MER op hoofdlijnen

Januari 2004

Inhoud

	Leeswijzer	4
	De keuzen samengevat	5
1.	Inleiding	8
I.1	Achtergrond	8
I.2	Doel	8
I.3	Het plangebied	8
I.4	Achtergronddocumenten	9
I.5	Opzet MER	9
I.6	Doel/status besluitvormingsdocument t.o.v. VOP/CMER en OP	12
I.7	Toelichting (aandachts) punten pre-advies MER	13
2	Opgave en alternatieven	16
2.1	Visie en prioritaire doelen (per deelgebied)	16
2.2	De keuze per opgave	19
3.	De alternatieven	24
3.1	Inleiding	24
3.2	Uitwerking per alternatief	24
3.3	Agrarische enclave	30
4.	Effectenvergelijking HE - SE	32
4.1	Inleiding	32
4.2	Veluwe totaal	33
4.3	Dag- en verblijfsrecreatie	34
4.4	Intensieve veehouderij	35
4.5	Verschillen SE en HE per thema	37
4.6	Keuzen HE/SE per deelgebied	37
4.6.1	Blauwe Bron/Noord west IJsselvallei	38
4.6.2	We(ij)dse Landschap/ Noord oost IJsselvallei	39
4.6.3	Ontspanning voor de stad/ Stedendriehoek	39
4.6.4	Harmonie/ Zuidelijke IJsselvallei	40
4.6.5	Zichtbare overgangen/ Randmeergebied	40
4.6.6	Sleutel voor dynamiek/Agrarische Enclave	41
4.6.7	Eindeloze Veluwe/ CVN	42
5.	Conclusies en effecten voorkeursalternatief / meest milieuvriendelijke alternatief	43
5.2	VKA per deelgebied	43
5.2	Het meest milieuvriendelijk alternatief	45
5.3	Effectvergelijking VKA en MMA	47
5.4	De effecten van het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief t.o.v. autonome ontwikkeling per opgave	52
5.5	VKA in relatie tot MMA (per deelgebied)(verschillen)	53
5.6	Kostenvergelijking VKA- MMA	55
6.	Omschrijving VKA per deelgebied	59
6.1	Hoofdpunten voorkeursalternatief per deelgebied	59
	Bijlage I: Lijst Achtergronddocumenten	60
	Bijlage II: Beschrijving MMA t.o.v. VKA	61
	Bijlage III: MMA Agrarische enclave	64

Leeswijzer

Het besluitvormingsdocument is een onderdeel van het MER reconstructieplan Veluwe. Het betreft de MER op hoofdlijnen. Het is als zelfstandig document leesbaar en met name bestemd voor besluitvormers. Tevens vormt het voor een brede doelgroep van belangstellenden en belanghebbenden een goede afspiegeling van de inhoud van het MER. Deskundigen kunnen voor uitgebreidere informatie terugvallen op het VOP/cMER en achtergronddocumenten.

Het hoofddoel van het besluitvormingsdocument is het inzichtelijk maken van de verschillen tussen de alternatieven, de gemaakte keuzen en de overblijvende keuzemogelijkheden.

Naast een beschrijving van de keuzen en stappen naar het uiteindelijke voorkeursalternatief uit het VOP/cMER zijn de opmerkingen/ aanvullingen naar aanleiding van het pre-advies MER-cie en nieuwe ontwikkelingen voor met name de Agrarische Enclave in dit document verwerkt.

Het MER reconstructieplan Veluwe wordt gevormd door:

- Achtergronddocumenten en Startnotitie
- VOP/cMER
- Besluitvormingsdocument

De belangrijkste verschillen tussen het VOP/cMER en het Besluitvormingsdocument zijn dat:

- het besluitvormingsdocument een uitgebreide samenvatting gericht op de hoofdlijnen en essentiële keuzen is;
- de onderdelen archeologie en veterinaire aspecten in het besluitvormingsdocument nader zijn uitgewerkt.
- de teksten over de Agrarische Enclave uit het VOP/cMER worden vervangen door de teksten uit het besluitvormingsdocument.

Het deelgebied 'Agrarische enclave' neemt binnen het plangebied een aparte plaats in. Voor dit deelgebied is een convenant opgesteld waarin een aparte MER-procedure is doorlopen. Naar aanleiding van gesprekken met verschillende partijen is gekozen om voor dit deelgebied uit te gaan van een andere autonome ontwikkeling dan in de andere deelgebieden. Dit heeft tot gevolg dat de tabellen, bevindingen en uitkomsten voor de Agrarische enclave niet vergeleken kunnen worden met de andere deelgebieden en alternatieven.

De keuzen samengevat

Keuzemogelijkheden en effecten tussen het MMA en VKA per opgave

Opgave	MMA						VKA					
Water-, milieu-, natuurkwaliteit	- Optimaliseren waterkwantiteit en -kwaliteit alle natuur en HEN- en SED-wateren in beïnvloedingsgebieden						Randmeergebied, Stedendriehoek, Noordoost en Zuidelijke IJsselvallei:					
	- Milieu: Extensiveringsgebied aanwijzen van 500 m. rond <u>alle</u> voor verzuringgevoelige natuur						- Optimaliseren waterkwantiteit en -kwaliteit HEN-wateren, parels en prioritaire natuur.					
	- 36 te verplaatsen bedrijven > 70 NGE - 63 te beëindigen bedrijven < 70 NGE - Agrarische Enclave : extensiveringsgebied 500 m rond CVN						- Milieu: extensiveringgebied aanwijzen van: - 250 m. rond CVN, 250 m. rond voor verzuringgevoelige parels - 29 te verplaatsen bedrijven > 70 NGE - 31 te beëindigen bedrijven < 70 NGE - Agrarische Enclave: combinatie verwevingsgebied en extensiveringsgebied 250m zone rond meest kwetsbare natuur					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	++	0/+	++	+	*	++	+	0/+	+	0/+	*	++
Grondgebonden landbouw	- Extensiveren en bemesting terug brengen tot gewenste waterkwaliteit voor <u>alle</u> waterbeïnvloedingsgebieden						- Randmeergebied, Stedendriehoek, Noordoost en Zuidelijke IJsselvallei extensiveren en bemesting terug brengen tot gewenste waterkwaliteit voor waterbeïnvloedingsgebieden van HEN-wateren, parels en prioritaire natuur.					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	+	0/+	++	+	+	+	+	+	+	0/+	+	+
Intensieve veehouderij	36 bedrijven verplaatsen naar: - Vestigingslocatie nabij Epe/Vaassen (landbouwontwikkelingsgebied) - Naar buiten de Veluwe						29 bedrijven verplaatsen naar: - Plaatselijke vestigingslocatie nabij Epe/Vaassen (landbouwontwikkelingsgebied) - Hervestiging op sterlocatie (verweving met sterlocaties)					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	++	++	0/+	+	++	0/+	+	++	0/+	0/+	+	0/+
Drinkwater voorziening	15 miljoen m ³ ; oppervlaktewaterwinning - 10 miljoen m ³ ; Blauwe Bron - 5 miljoen m ³ ; Harmonie						13 miljoen m ³ ; oppervlaktewaterwinning - 10 miljoen Blauwe Bron - 3 miljoen m ³ ; Harmonie					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	+	+	++	+	++	++	+	+	++	0/+	++	++
Waterberging	100% gerealiseerd in combinatie met natuur (500 ha)						100% gerealiseerd in combinatie met natuur <u>en</u> landbouw (500 ha)					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	+	0	0/+	0	+	0/+	+	0	+	0	+	0/+
Groene wiggen	Weinig ruimtes voor rode functies -Geen nieuwbouw -Slopen vrijkomende agrarische gebouwen						- Verstening neemt af door het meegeven van randvoorwaarden: huidig oppervlak bebouwing bevroren, alleen bouw als elders gesloopt wordt.					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	++	0/+	+	0	++	++	++	0/+	+	0	+	++
Wonen	Nieuwe buitens met min. 15 ha groen						Nieuwe buitens: ha's groen gedifferentieerd inzetten					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	++	-	0/+	0/+	++	++	++	0	0/+	0/+	+	+
Nieuwe economische dragers	- Selectief hergebruiken VAB's nabij kernen						- Hergebruiken VAB's afhankelijk van kwaliteiten gebied					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	+	0/+	0/+	0/+	+	+	0/+	0/+	0/+	0/+	-	+

Realisatie EHS	- Rode aan groene functies koppelen - Nieuwe buitens realiseren met min. 15 ha groen						- Particulier initiatief (pps-constructie) - Nieuwe buitens met 5 - 15 ha groen					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	++	+	++	0/+	++	+	++	+	+	0	++	+
Recreatie en toerisme	Geen verschil met VKA						Geen verschil met MMA					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	+	+	0	0	-	0/+	0/+, +	+	0	0	-/0	+
Beeldkwaliteit	Geen verschil met VKA						Geen verschil met MMA					
	R k	L&e	W	M	N	L&c	R k	L&e	W	M	N	L&c
	++	+	+	0	+	++	++	+	+	0	+	++
Kosten	889,7 mln. Euro						914,85 mln. Euro					

Tabel 1: de keuzemogelijkheden tussen het VKA en MMA per opgave

Gebruikte afkortingen:

R k	Ruimtelijke kwaliteit
L&e	Leefbaarheid en economie
W	Water
M	Milieu
N	Natuur
L&c	Landschap en cultuurhistorie

Gebruikte waardering:

--	= zeer negatief effect ten opzichte van de autonome ontwikkelingen
-	= negatief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
o/-	= een minimaal negatief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
o	= geen afwijking ten opzichte van de autonome ontwikkeling
-/+	= zowel een negatief als een positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
o/+	= een minimaal positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
+	= positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
++	= zeer positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
nvt	= niet van toepassing

Keuzemogelijkheden (verschil) MMA en VKA per deelgebied

De Blauwe Bron/Noordwest-IJsselvallei

De verschillen tussen MMA en VKA zijn gering. In het VKA is een nadere uitwerking opgenomen voor het gebied tussen de Dorpenweg en het Apeldoorns Kanaal. Deze uitwerking kan afwijken van het MMA waarin rekening wordt gehouden met de waterkwaliteit van de beken ten behoeve van de HEN- en SED doelstellingen en de drinkwaterwinning.

Het Wij(ei)dse Landschap/Noordoost-IJsselvallei

Het verschil in het VKA en MMA zit vooral in hoe wordt omgegaan met de grondgebonden landbouw. In het VKA worden de omstandigheden voor de

grondgebonden landbouw geoptimaliseerd (instandhouden van de openheid). In het MMA worden de omstandigheden voor alle natuur hersteld door extensivering van de grondgebonden landbouw. Voor de rest zijn de verschillen tussen het MMA en het VKA nihil.

Ontspanning voor de stad/Stedendriehoek

Het MMA is meer gericht op het realiseren van de water- en milieu omstandigheden van alle natuur. Verplaatsen van de IVH naar de plaatselijke vestigingslocatie in het We(ij)dse Landschap en het extensiveren van de grondgebonden landbouw heeft in het MMA de voorkeur. Terwijl in het VKA wordt gekozen voor de hervestiging op sterlocaties en het optimaliseren van de grondgebonden landbouw in dit gebied. Voor wonen en werken is het MMA meer gericht op het slopen dan op hergebruik van VAB's.

Harmonie/Zuidelijke IJsselvallei

In het VKA is de discussie over het wel of niet bevaarbaar maken van het Apeldoorns Kanaal in relatie tot drinkwaterwinning en de SED functie neergelegd bij de stuurgroep Apeldoorns Kanaal. Vanuit het MMA is het wenselijk de bevaarbaarheid te beperken tot extensieve vormen, om zoveel mogelijk drinkwater te kunnen winnen uit het Apeldoorns Kanaal en de SED functie goed vorm te kunnen geven. Andere verschil: vanuit het MMA gezien bestaat de wens om op de Voorsterklei en Tondense Enk te komen tot extensieve grondgebonden landbouw. Verplaatsen van de IVH naar de plaatselijke vestigingslocatie in het We(ij)dse Landschap en het extensiveren van de grondgebonden landbouw heeft in het MMA de voorkeur.

Zichtbare Overgangen/Het Randmeergebied

In het VKA wordt grondgebonden landbouw tussen Nunspeet en 't Harde, afhankelijk van de invloed op de SED wateren, gestimuleerd. Voorkeur van het MMA is om ook hier extensieve grondgebonden landbouw te realiseren even als in de polder Oldebroek. Verplaatsen van de IVH naar de plaatselijke vestigingslocatie in het We(ij)dse Landschap en het extensiveren van de grondgebonden landbouw heeft in het MMA de voorkeur.

Sleutel voor dynamiek/Agrarische Enclave

In geen van beide alternatieven worden de gewenste milieudoelen gerealiseerd. In het MMA is de gehele enclave als extensiveringsgebied aangewezen, gericht op het uitplaatsen van de intensieve veehouderij. Het VKA voor de Agrarische enclave is beschreven in het convenant. De voorkeur gaat uit naar een combinatie van verwevingsgebied en extensiveringsgebied. De keuze is dus vooral heeft de kalverhouderij nog wel of geen (MMA) plek in de Agrarische Enclave. Verschillen tussen het VKA en MMA zijn verder niet erg groot.

Eindeloze Veluwe/Centraal Veluws Natuurgebied (CVN)

Het MMA en het VKA zijn gelijk.

1.1 Achtergrond

Aanleiding voor het opstellen van het Ontwerpplan en MER is de voorgenomen reconstructie om te komen tot de gewenste herstructurering van de intensieve veehouderij. In grote delen van Oost- en Zuid-Nederland, aangemerkt als concentratiegebieden van intensieve veehouderij, doen zich verschillende problemen voor. De aanwezigheid van veel dieren op een klein oppervlakte brengt niet alleen problemen met zich mee voor de sector zelf maar levert ook problemen op voor andere sectoren. Zo zijn verzuring, vermessing en verdroging nadelig voor de kwaliteit van bodem, water en lucht en de effecten ervan werken negatief door op de grote hoeveelheid bos en natuurareaal op de Veluwe. Door de toename van verschillende gebruiksfuncties in het landelijk gebied is de druk op de ruimte toegenomen en is de kwaliteit van natuur, landschap en milieu achteruitgegaan. Bovendien worden de potenties die deze gebieden hebben voor recreatie en toerisme en voor wonen en werken te weinig benut.

1.2 Doel

De voorgenomen reconstructie, in eerste instantie gericht op de verbetering van de bedrijfsvoering en de ruimtelijke herstructurering van de intensieve veehouderij, is in een breed perspectief geplaatst. Voor de Veluwe is de doelstelling als volgt:

- Het geven van kwaliteitsimpulsen aan een duurzame verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en de daarmee samenhangende leefbaarheid in het landelijk gebied, op een dusdanige manier, dat de verscheidenheid en de eigen identiteit van de Veluwe (CVN en de randen) behouden blijven.
- De kwaliteitsimpulsen richten zich op de functies natuur, bos, landbouw, landschap, recreatie, drinkwatervoorziening, veiligheid en wonen en werken. Deze functies stellen eisen aan de ruimtelijke ordening, ruimtelijke structuur, milieukwaliteit, water-kwaliteit en kwantiteit, cultuurhistorie, infrastructuur, relatie stad-land, sociale en economische structuur.

1.3 Het plangebied

De provincie Gelderland heeft besloten de reconstructie van de concentratiegebieden in een drietal grotere gebieden op te pakken. Deze gebieden zijn: Achterhoek & Liemers, Gelderse Vallei/Utrecht oost en Veluwe.

Dit document gaat over het reconstructiegebied Veluwe. Het reconstructiegebied Veluwe wordt begrensd door het Veluwemeer in het noorden, de IJssel in het oosten en zuiden, de Neder-Rijn in het zuiden en de grens van Centraal Veluws Natuurgebied (CVN) in het westen. De Zuid-Veluwe (gemeenten Wageningen, Renkum, Arnhem, Rozendaal en Rheden) valt niet onder de Reconstructiewet, maar wordt wel meegenomen in het plangebied omdat dit gebied onderdeel is van het werkgebied van het project Veluwe2010. De Veluwecommissie draagt ook verantwoording voor dit gebied. Door het werkgebied van Veluwe 2010 mee te nemen ontstaat één plan voor de gehele Veluwe.

Het reconstructiegebied heeft een oppervlakte van ongeveer 177.000 hectare. Hiervan is circa 87.000 hectare natuur (49%), 56.000 hectare landbouwareaal (32%), 27.000 hectare stedelijke bebouwing (15%), 4.000 hectare recreatie (2%) en 3.000 hectare water (2%). Het unieke aan het gebied is het uitgestrekte

natuurgebied op de Veluwe, het CVN. Ten noordwesten van het CVN bevindt zich het Randmeergebied en ten oosten van het CVN de IJsselvallei.

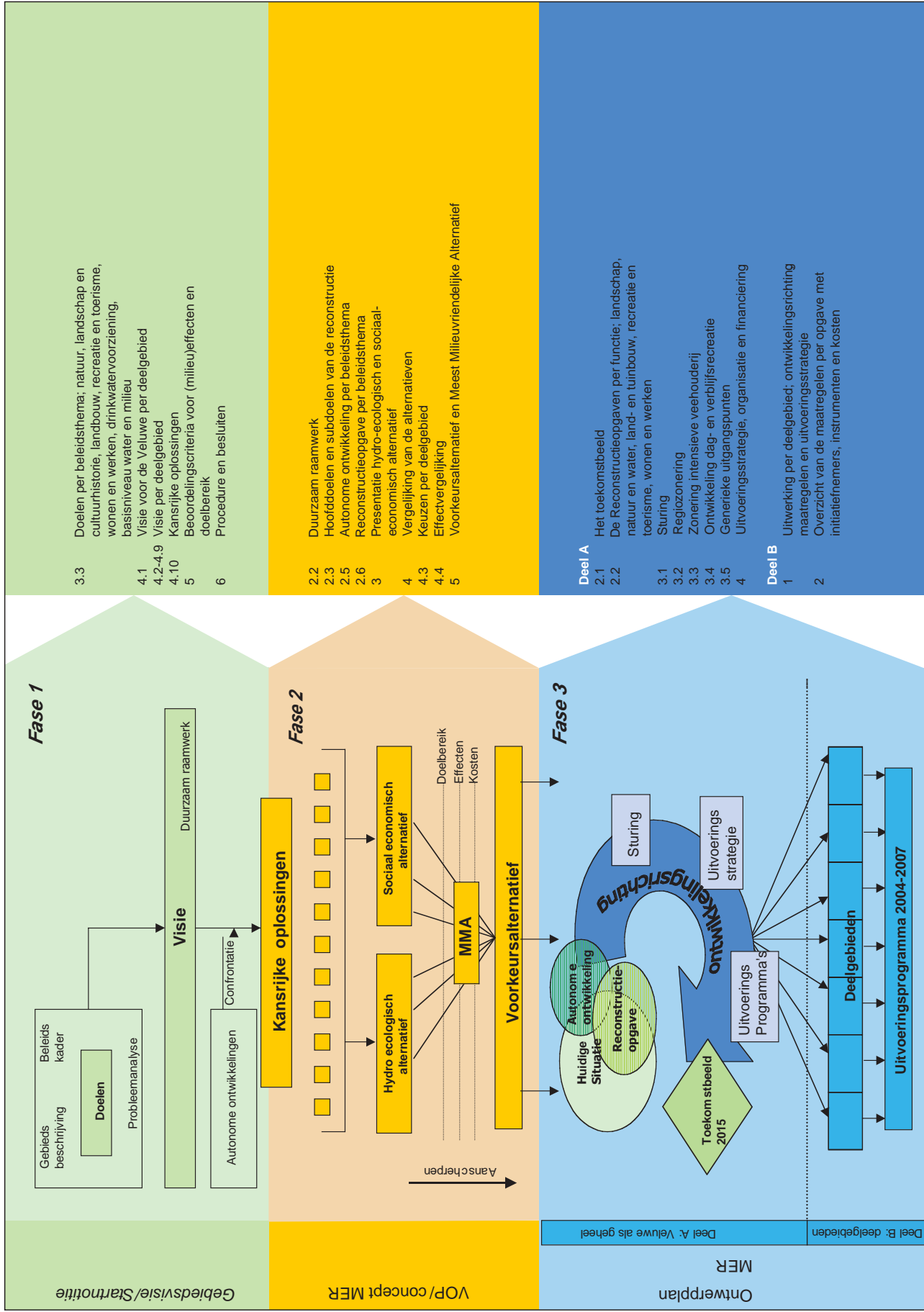
1.4 Achtergronddocumenten

Voor een uitgebreide informatie over de huidige situatie, autonome ontwikkeling, visie en doelen wordt verwezen naar de Gebiedsvisie/Startnotitie en haar achtergronddocumenten (bijlage I). Het VOP/cMER vormt de onderbouwing voor de keuze voor het uiteindelijke voorkeursalternatief.

1.5 Opzet MER

Om aan de voorwaarden voor interactieve besluitvorming en aan de m.e.r.-procedure te voldoen, hebben we in het reconstructieproces een aantal fasen doorlopen, met voor elke fase als eindresultaat een afzonderlijk afgerond document. Figuur 1 geeft dit proces weer.

Figuur 1: Stappenplan waarop het ontwerpplan en MER tot stand zijn gekomen.

- 3.3 Doelen per beleidsthema; natuur, landschap en cultuurhistorie, landbouw, recreatie en toerisme, wonen en werken, drinkwatervoorziening, basisniveau water en milieu
- 4.1 Visie voor de Veluwe per deelgebied
- 4.2-4.9 Visie per deelgebied
- 4.10 Kansrijke oplossingen
- 5 Beoordelingscriteria voor (milieu)effecten en doelbereik
- 6 Procedure en besluiten

- 2.2 Duurzaam raamwerk
- 2.3 Hoofdoelen en subdoelen van de reconstructie
- 2.5 Autonome ontwikkeling per beleidsthema
- 2.6 Reconstructieopgave per beleidsthema
- 3 Presentatie hydro-ecologisch en sociaal-economisch alternatief
- 4 Vergelijking van de alternatieven
- 4.3 Keuzen per deelgebied
- 4.4 Effectvergelijking
- 5 Voorkeursalternatief en Meest Milieuvriendelijke Alternatief

- Deel A**
- 2.1 Het toekomstbeeld
 - 2.2 De Reconstructieopgaven per functie; landschap, natuur en water, land- en tuinbouw, recreatie en toerisme, wonen en werken
 - 3.1 Sturing
 - 3.2 Regiozonering
 - 3.3 Zonering intensieve veehouderij
 - 3.4 Ontwikkeling dag- en verblijfsrecreatie
 - 3.5 Generieke uitgangspunten
 - 4 Uitvoeringsstrategie, organisatie en financiering
- Deel B**
- 1 Uitwerking per deelgebied; ontwikkelingsrichting maatregelen en uitvoeringsstrategie
 - 2 Overzicht van de maatregelen per opgave met initiatiefnemers, instrumenten en kosten

Fase 1: Gebiedsvisie/Startnotitie

In april 2002 is de m.e.r.-procedure voor de reconstructie van de Veluwe gestart, met de publicatie van de Gebiedsvisie/Startnotitie milieueffectrapportage Reconstructie Veluwe (provincie Gelderland, 24 april 2002) en de daarbij behorende achtergronddocumenten. De Gebiedsvisie/Startnotitie geeft per beleidsveld – natuur, landschap en cultuurhistorie, landbouw, recreatie en toerisme, wonen en werken, drinkwatervoorziening, water en milieu – analyses van de karakteristieken, de huidige situatie, de beleidskaders, de autonome ontwikkeling en de problemen van het gebied. In interactieve bijeenkomsten vroegen we aan betrokkenen uit het gebied wat de huidige identiteit van het gebied is en wat zij ervan willen behouden, versterken of veranderen.

De Startnotitie formuleert per beleidsveld de doelen die uiterlijk in 2015 gerealiseerd moeten zijn. Per beleidsveld hebben we deze doelen geïntegreerd; zij vormen het uitgangspunt voor de visie op de Veluwe als geheel en voor de zeven afzonderlijke deelgebieden. De Gebiedsvisie kan gezien worden als het streefbeeld voor het gebied. De opgave voor de reconstructie is geformuleerd als kansrijke oplossingen. Deze kansrijke oplossingen geven de mogelijke oplossingsrichtingen voor de Reconstructie weer.

Fase 2: VOP/concept-MER

Het VOP/concept-MER is de onderbouwing voor de besluitvorming over het uiteindelijke Reconstructieplan (Reconstructie Veluwe, Voorontwerpplan/concept-Milieueffect Rapport, provincie Gelderland, augustus 2003). Het Voorontwerp heeft ter inzage gelegen en Gedeputeerde Staten heeft haar advies hierover uitgebracht. Het concept-MER bevat een beschrijving van de milieueffecten op basis van de inspraakreacties op de Gebiedsvisie/Startnotitie en het preadvies de richtlijnen van de Commissie voor de m.e.r. De inspraak op dit deel heeft betrekking op de milieugevolgen van het plan en op wat het definitieve MER aanvullend zou moeten beschrijven.

Het Voorontwerp is een plan op hoofdlijnen. Het is de basis voor overleg met betrokkenen uit het gebied. We hebben de kansrijke oplossingen uit de Gebiedsvisie/Startnotitie in het VOP/concept-MER nader uitgewerkt in twee alternatieven: een sociaal-economisch alternatief en een hydro-ecologisch alternatief. In het hydro-ecologisch alternatief staat de natuur en de relaties met de omgevingskwaliteiten centraal. In het sociaal-economisch alternatief staan de mens en de omgevingskwaliteiten centraal.

Tijdens interactieve bijeenkomsten zijn deze alternatieven aangescherpt met de inbreng van betrokkenen uit het gebied. Op basis van doelbereik, effecten op de ruimtelijke kwaliteit, water en milieu, landschap en cultuurhistorie, natuur en leefbaarheid en economie en een toets aan de visie zijn de alternatieven beoordeeld en is een keuze gemaakt voor het Voorkeursalternatief (VKA). Daarnaast is op basis van een effectvergelijking op de thema's water, milieu en natuur een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) samengesteld.

Fase 3: Ontwerpplan Reconstructie en MER

In het Ontwerpplan is het Voorkeursalternatief uitgewerkt in beleid en uitvoering. De inspraakreacties op het Voorontwerpplan en het advies van Gedeputeerde Staten zijn verwerkt in het Ontwerpplan. Het preadvies van de

Commissie voor de m.e.r. en de inspraakreacties op de inhoud van het concept-MER hebben geleid tot het opstellen van het besluitvormings-document.

Het Ontwerpplan bevat een gedetailleerde uitwerking van de gewenste ontwikkeling van de Veluwe als geheel, en van de zeven deelgebieden. Gekeken is hoe de keuzen van het Voorkeursalternatief – interdisciplinair – uitgewerkt kunnen worden per deelgebied. Hierbij is rekening gehouden met de randvoorwaarden die het toekomstbeeld stelt aan ruimtelijke en economische ontwikkelingen, waaronder de zoneringskaarten en de specifieke gebiedskwaliteiten. Per deelgebied zijn de ontwikkelingsmogelijkheden uitgewerkt van de verschillende landschappelijke en economische functies en de maatregelen om tot uitvoering te komen.

Voor het deelgebied de Agrarische Enclave is in deze fase een iets ander traject doorlopen. Het deelgebied is gelegen midden in het CVN met een grote concentratie aan kalverhouderijen en omringd door zogenoemd ‘Vogel- en habitatrichtlijn-gebied’. Het omgaan met verschillende belangen van zowel landbouw als natuur heeft gevraagd om het maken van een aantal afspraken tussen betrokken partijen en een innovatie van het gebruik van instrumenten. De Veluweste commissie heeft voor dit deelgebied een convenant opgesteld waarin de betrokken partijen afspraken hebben gemaakt over de manier waarop intensieve veehouderij en natuurontwikkeling samen kunnen gaan.

1.6 Doel/status besluitvormingsdocument t.o.v. VOP/cMER en OP

Het proces van de Reconstructie

De Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben de Veluweste commissie ingesteld en deze als taak gegeven een ontwerp-reconstructieplan op te stellen en dit als advies aan te bieden aan de provincie. Op grond van de Wet milieubeheer is het verplicht om bij besluiten over een reconstructieplan een milieueffectrapport (MER) voor te leggen en de procedure voor een milieu-effectrapportage (m.e.r.-procedure) te doorlopen. Definitieve vaststelling vindt plaats in combinatie met het ontwerpplan door Gedeputeerde Staten. Om te komen tot het ontwerpplan is eerst de gebiedsvisie/startnotitie en daarna een voorontwerp-reconstructieplan gecombineerd met een concept-milieueffectrapportage opgesteld. Gekoppeld aan deze fasen is de MER-procedure doorlopen.

In september 2002 heeft de provincie Gelderland, als bevoegd gezag, richtlijnen voor het MER Veluwe vastgesteld. Hierin geeft zij aan welke informatie het MER moet bevatten zodat het milieubelang volwaardig wordt meegewogen bij de reconstructie van de Veluwe. De belangrijkste punten zijn:

Richtlijnen Startnotitie	Prioritering doelen	Onderbouwen van de visie op de gewenste ontwikkelingen, waarmee de doelen in de gebiedsvisie/startnotitie verder geprioriteerd kunnen worden
	Toetsingskader	Verder onderbouwen van het duurzaam raamwerk.
	Alternatieven-ontwikkeling	Uitwerken van twee alternatieven: sociaal-economisch en hydrologisch-ecologisch
	Beoordelings-criteria	Beperken beoordelingscriteria voor het doelbereik en de effecten tot die criteria waarmee het al of niet bereiken van de visie / doelen van de reconstructie respectievelijk het voldoende meewegen van het milieubelang kan worden vastgesteld.

VOP/cMER Pre-advies MER	Nadere uitwerking	<ul style="list-style-type: none"> - Convenant Agrarische Enclave - Archeologie (afwijking t.o.v. cultuurhistorie) - Op keuze A-4tje verschillen aangeven - Veterinaire aspecten
------------------------------------	-------------------	--

Voordat het Reconstructieplan kan worden vastgesteld moet het plan de procedure voor een milieueffectrapportage doorlopen. We hebben ervoor gekozen het concept-MER aan het Voorontwerp te koppelen, zodat de keuzen uit het Voorontwerp meteen beoordeeld kunnen worden op hun milieueffecten. GS hebben de mer-commissie een pre-advies gevraagd op basis van het concept-MER.

De reconstructie is een complex onderwerp en brengt daardoor een uitgebreide MER met zich mee. In overleg met de mer-commissie is er voor gekozen niet het cMER opnieuw te schrijven maar een document op te stellen waarin de essentiële keuzen duidelijk in beeld worden gebracht. In dit besluitvormingsdocument MER zijn de essentiële keuzen inzichtelijker gemaakt, adviezen van de MER-commissie verwerkt en nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot de Agrarische Enclave samengevat.

Op het VOP/cMER heeft een informele inspraakronde plaatsgevonden. De reacties zijn samengevat in een inspraaknota en verwerkt in het ontwerpplan. Het ontwerpplan samen met de inspraaknota en dit besluitvormingsdocument worden aan GS aangeboden.

De Commissie voor de MER toetst het definitieve MER op wettelijke eisen, juistheid en volledigheid. Binnen negen weken brengt deze commissie advies uit. Bij de beoordeling worden de binnengekomen inspraakreacties weer betrokken. Vervolgens nemen GS een besluit over de ingebrachte bezwaren en stellen zij het reconstructieplan na twaalf tot zestien weken vast.

Convenant Agrarische Enclave (apart document)

De Veluwecommissie biedt op 29 januari het convenant op hoofdlijnen Agrarische Enclave aan GS aan als onderdeel van het het Ontwerp-Reconstructieplan .

In de periode van december tot maart moet het volgende gebeuren:

- Toetsing haalbaarheid financiering bij de minister van LNV
- Uitwerking van maatregelen en instrumenten.

Daarnaast zullen nog een aantal activiteiten moeten gaan plaatsvinden om de maatregelen en instrumenten verder te kunnen uitwerken ten behoeve van het Uitvoeringsprogramma 2004-2007.

1.7 Toelichting (aandachts) punten pre-advies MER

Varkensvrije zone

De reconstructiewet vraagt om de aanwijzing van een varkensvrije zone. Deze wordt omschreven als een zone waarin men ter verbetering van de ruimtelijke structuur, maatregelen en voorzieningen dient te treffen ten behoeve van de

landbouw, mede teneinde de veterinaire risico's voortvloeiend uit een hoge veedichtheid te verminderen (art. 5, Reconstructiewet).

De varkensvrije zone, zoals die in het Ontwerpplan is opgenomen, bestaat uit de Rijn (lijnvormig), IJssel (deels zone van 1 kilometer en deels lijnvormig buiten reconstructiegebied) en het Veluwerandmeer. Aan de westkant gaat de varkensvrije zone door in de zone van de Gelderse Vallei/Utrecht-oost.

Bij het uitwerken van de varkensvrije zone zijn de aspecten als compartimentering en breedte van de zone meegenomen.

Het inrichten van varkensvrije zones van één kilometer is wettelijk voorgeschreven. Echter is van veel dierziektes nog altijd niet bekend hoe zij zich verspreiden en staat dus ook het nut van zonering ter discussie. Met name door de veterinaire deskundigen wordt benadrukt dat aan het verbeteren van de (dier)contactstructuur de hoogste prioriteit moet worden toegekend willen we de veterinaire kwetsbaarheid in Nederland echt inperken. Wanneer de contactstructuur niet sterk wordt verbeterd hebben andere maatregelen namelijk nauwelijks effect. Het realiseren van een varkensvrije zones van één kilometer is dus niet afdoende om de veterinaire risico's en gevolgen van dierziektes volledig in te dammen.

Zolang transporten en contacten over de zones heen plaatsvinden is het effect van de zonering gering. Een brede varkensvrije zone (3-10 km) vormt op zich wel een buffer, maar het effect ervan blijft beperkt. Onduidelijk blijft vooralsnog hoe groot het effect van een ruimere zonering is op de reductie van de veterinaire kwetsbaarheid en of de kosten van de realisatie dus opwegen tegen de baten.

Mogelijk effectievere maatregelen

Een maatregel die mogelijk een groter effect zal hebben is het diervrij maken van bredere zones. Hierbij moet dan echter niet in eerste instantie worden aangesloten bij de EHS omdat hier wild leeft wat dierziektes juist snel kan verspreiden. Het omzetten van de varkensvrije zones in diervrije zones, het breder maken ervan en het verleggen van deze zones van de EHS naar andere gebieden is alleen al vanuit kostenopgave niet reëel.

Een andere mogelijkheid om de veterinaire kwetsbaarheid te reduceren is het aanwijzen van grotere gebieden waarbij zo goed mogelijk aangesloten wordt bij reeds aanwezige fysieke barrières als wegen, rivieren en spoorlijnen. Deze compartimenten moeten bij een eventuele uitbraak snel te isoleren zijn.

Conclusie

Aanleg van varkensvrije zones geldt als verplichting in de reconstructiewet, maar geeft op zich geen garantie voor het bereiken van volledige veterinaire veiligheid. Zelfs wanneer de varkensvrije zones vervangen zouden worden door 'landbouwhuisdiervrije' zones is de afstand van één kilometer te beperkt om een (door lucht) besmettelijke ziekte als MKZ tegen te houden. Bijkomend probleem is dat de gebieden die nu door varkensvrije zones omsloten worden dusdanig klein zijn dat binnen die gebieden de keten niet sluitend te organiseren is.

Als positief neveneffect kunnen varkensvrije zones bijdragen aan een snellere realisatie van de EHS en bescherming van kwetsbare natuurgebieden. Het meest krachtige middel dat de reconstructie ter beschikking staat is zonering. Het verder concentreren van de intensieve veehouderij geeft mogelijkheden tot het 'leeg maken' van kwetsbare gebieden.

Archeologie

Alle ingrepen waar graafwerkzaamheden aan te pas komen kunnen in principe schadelijk zijn voor archeologische resten (mits deze natuurlijk aanwezig zijn). Ingrepen van de reconstructie die mogelijk bedreigend zijn voor archeologische resten, zijn:

- verplaatsing veehouderbedrijven
- aanleg nieuwe buitens
- bouw nieuwe woningen
- uitbreiding bergingsmogelijkheden
- ontwikkeling recreatiecomplexen
- ontwikkeling recreatierreinen (golfterreinen, jachthaven en attractieparken)

Cultuurhistorische informatie kan gebruikt worden bij de stimulering van toerisme bv door aanleg van paden langs cultuurhistorische elementen in het landschap. Daarnaast zou cultuurhistorie ook een rol in de beeldkwaliteitsplannen van gemeenten kunnen.

2

Opgave en alternatieven

2.1 Visie en prioritaire doelen (per deelgebied)

In de startnotitie zijn de doelen van de reconstructie verwoord en is per deelgebied vanuit de gebiedskwaliteiten een visie geformuleerd. In de fase na de startnotitie zijn de reconstructiedoelen vanuit de deelgebiedsvisies nader beschouwd. Op basis hiervan zijn per deelgebied prioriteiten gesteld. Tabel 2 geeft per deelgebied de prioritaire doelen aan.

De tabel met hoofd- en subdoelen is in VOP/cMER opgenomen.

Tabel 2: Gebiedskwaliteiten, visie en prioritaire doelen voor Veluwe totaal en per deelgebied.

Gebied	Gebiedskwaliteiten	Visie	Prioritaire doelen
<p>Veluwe / 'Sleutel voor ontwikkeling'</p>		<p>Overgangen open en herkenbaar houden, eenheid waarborgen, verbindingen scheppen, ontwikkeling stimuleren, evenwicht in ecologie en economie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelingsmogelijkheden bieden voor (intensieve) landbouwbedrijven • Versnelling processen door integrale aanpak • Herstellen basis water- en milieukwaliteit • Realiseren en beschermen EHS • Behouden en versterken landschappelijke en natuurlijke overgangen tussen CVN en randgebieden, voorkomen omsingeling • Versterken relatie CVN en Randmeergebied/IJsselvallei • Aanwijzen van locaties voor waterberging • Leefbaarheid van het landelijk gebied stimuleren • Duurzaam veiligstellen drinkwatervoorziening
<p>Noord-west IJsselvallei / 'De Blauwe Bron'</p>	<p>Beken van de Veluwe, beekdalen, beken en sprengen, boslobben afgewisseld met open stukken, kleinschalige extensieve grondgebonden landbouw, occupatiepatroon met lintbebouwing veelal haaks op beken, overgangen van droog naar laag, structuur van erf- en kavelbeplanting, de Grift en het Apeldoorns Kanaal.</p>	<p>Waterbron gebruiken, stroming benadrukken, kwaliteit van schoon water als kracht gebruiken, verweving van functies stimuleren, waterrijke ordening toepassen, extensiveren grondgebonden landbouw</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatieve bronnen zoeken voor inzet van oppervlaktewater voor infiltratie-terugwinning • Behoud en ontwikkeling natte natuur mogelijk maken • Behouden en versterken landschappelijke en natuurlijke overgangen tussen CVN en randgebieden • Versterken relatie CVN en IJsselvallei • Stimuleren extensieve grondgebonden landbouw met inkomsten uit niet agrarische activiteiten
<p>Noorddoost IJsselvallei / 'Het Wij(e)dsche Landschap'</p>	<p>Openheid, kavelstructuur, waterrijk en smal slotenpartoon. Agrarische bedrijven langs wegen en weteringen, grondgebonden landbouw, rivier met uiterwaarden, boomgaarden op oevers en landbouwgronden in de kommen.</p>	<p>Openheid behouden, grondgebonden landbouw versterken, waterberging zoeken, weteringen benutten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren grondgebonden landbouw • Versterken relatie CVN en IJsselvallei • Instandhouden bestaande landschappelijke kwaliteiten • Ontwikkelingskansen bieden aan intensieve veehouderij
<p>Stedendriehoek / 'Ontspanning voor de stad'</p>	<p>Rationele verkaveling met verspreide bebouwing, nabije aanwezigheid van de stad (tevens een gevaar), recreatieve mogelijkheden en potenties, landgoederen carré. Rivier met uiterwaarden, oude IJsselstrangen</p>	<p>Uitlooppomogelijkheden maken, bebouwing, industrie en transformatie sturen, dynamiek koesteren, grootschalige recreatie sturen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diversiteit van het aanbod van dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen opwaarderen • Vergroten diversiteit van nieuwe economische dragers • Beeldkwaliteit verbeteren • Behoud en versterking landschap • Vergroten toegankelijkheid agrarische cultuurlandschappen en

Gebied	Gebiedskwaliteiten	Visie	Prioritaire doelen
	Ijsselstrangen		<p>natuur- en bosgebieden voor routegebonden recreatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van grondgebonden landbouw met multifunctioneel grondgebruik
Zuidelijke Ijsselvallei / 'Harmonie'	<p>Afwisselend landschap, 'hoog-laag' en 'open-dicht' overgangen, gevarieerd verkavingspatroon, structurerende beken van de Veluwe naar de IJssel. Afstand tussen Veluwe en IJssel relatief kort, Apeldoorns Kanaal, landgoederen langs beken, functies met elkaar in harmonie en op elkaar afgestemd. Rivier met uiterwaarden, spel van reliëf en water in nog zichtbaar.</p>	<p>Vasthouden aan de bestaande sfeer, nostalgie en karakteristiek, beslotenheid behouden, samenspel functies versterken, cultuurhistorie benutten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud en ontwikkeling natte natuur mogelijk maken • Versterken en benutten van de cultuurhistorische waarden • Alternatieve bronnen zoeken voor inzet van oppervlaktewater voor infiltratie-terugwinning • Vergroten toegankelijkheid agrarische cultuurlandschappen en natuur- en bosgebieden voor routegebonden recreatie • Behouden en versterken landschappelijke en natuurlijke overgangen tussen CVN en randgebieden • Stimuleren grondgebonden landbouw met inkomsten uit niet agrarische activiteiten • Versterken relatie CVN en IJsselvallei
Randmeergebied / 'Zichtbare Overgangen'	<p>Zichtbare 'hoog- laag' overgangen en gradiënten, beken haaks op de hoogtelijnen (haaks op kustlijn), landgoederen op hogere delen. Beplante kavels aan de Veluwe rand openheid, grondgebonden landbouw.</p>	<p>Herkenbaar maken zoning (hoog-laag, open-dicht) en verbinding maken, weidevogels en botanische waarden behouden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Behouden en versterken landschappelijke en natuurlijke overgangen tussen CVN en randgebieden (overgangen) • Stimuleren grondgebonden landbouw en weidevogelbeheer • Stimuleren extensieve grondgebonden landbouw met inkomsten uit niet agrarische activiteiten • Versterken van een duurzame economische structuur • Versterken relatie CVN en randmeergebied
Agrarische Enclave / 'Sleutel voor dynamiek'	<p>Kleinschalige landbouwstructuur. Laagland-beek de Hierdensebeek. Afwisseling bos en open stukken, beekbegeleidende beplanting, landgoederenstructuur langs de beek.</p>	<p>Balans vinden tussen natuur en landbouw, toekomst van landbouw en natuur veiligstellen, waarden van de Hierdense beek versterken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realiseren van een verantwoorde afzet van mest en mineralen • Ontwikkelingskansen bieden aan intensieve veehouderij • Vermindering versterking • Behoud en ontwikkeling natte natuur mogelijk maken
Centraal Veluws Natuurgebied / 'Eindeloze Veluwe'	<p>Groot aaneengesloten bosstructuur met verspreide landbouwenclaves, heide- en zandverstuivingen en landgoederen.</p>	<p>Mens en natuur samen laten gaan (ecologie en economie), cultuurhistorie benutten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitsverbetering natuur (90% ontsnippering) • Natuur, water en cultuurhistorie als thema=s voor recreatieontwikkeling • Behouden en versterken landschappelijke en natuurlijke overgangen tussen CVN en randgebieden

2.2 De keuze per opgave

In de startnotitie zijn de visie en de autonome ontwikkelingen naast elkaar gelegd. Een gedeelte van de visie zal gerealiseerd worden via de autonome ontwikkeling. Het gedeelte dat hierdoor niet gerealiseerd is aan de reconstructiecommissie als opgave meegegeven. Deze opgave is vertaald in kansrijke oplossingen. De kansrijke oplossingen uit de startnotitie zijn nader onderzocht en uitgewerkt. Voortschrijdend inzicht en het onderscheidend willen houden van de alternatieven, leverde een aantal keuzemogelijkheden voor de alternatieven op. Hieronder worden deze keuzemogelijkheden en hoe deze tot stand zijn gekomen uitgewerkt.

Uitgebreide informatie met betrekking tot de huidige situatie en autonome ontwikkeling is opgenomen in de Startnotitie met bijbehorende achtergronddocumenten.

Water- milieu- en natuurkwaliteit

In de doelstellingen is omschreven dat de reconstructie voor natuur goede milieuomstandigheden zal realiseren en behoud en ontwikkeling van natte natuur mogelijk maakt. Centraal hierin staan het terugdringen van verzuring, verdroging en vermessing van de natuur. De keuzen die de reconstructiecommissie hierin heeft, zijn zoals aangegeven in de gebiedsvisie/Startnotitie:

De milieu en wateromstandigheden realiseren voor:

1. De natuurkernen (zie SGR2)
2. De parels en prioritaire natuur (zie gebiedsplannen natuur en landschap),
3. Alle natuur.

In de doelstellingen staat aangegeven dat de ecologische waardevolle wateren (HEN en SED) beschermd en ontwikkeld moeten worden. Ondertussen zijn ook de stroomgebiedsvisies opgesteld, waarin wordt aangegeven dat we de realisatie van de HEN- en SED-wateren kunnen prioriteren. Daarnaast worden extensiveringsgebieden voor intensieve veehouderij aangewezen om de milieukwaliteit rondom natuur te verbeteren. Twee keuzen voor de alternatieven:

- 1 water- en milieuomstandigheden realiseren in 2015 voor alle natuur en HEN en SED- wateren;
- 2 water- en milieuomstandigheden realiseren in 2015 voor alleen parels, gebieden met prioritaire natuur en HEN-wateren.

Grondgebonden landbouw

Om de landbouw een maatschappelijk verantwoord perspectief te bieden is het van belang dat deze zich duurzaam en economisch rendabel ontwikkelt. De volgende ontwikkelingen worden onderzocht:

- 1 voortzetting van de huidige vorm van landbouw en verbetering van de productieomstandigheden. Dit vindt plaats buiten de beïnvloedingsgebieden van natuur en drinkwater;
- 2 extensiveren van de gangbare landbouw, terugbrengen van mestgift volgend aan de eisen van natuur en drinkwater, binnen de beïnvloedingsgebieden en verbetering van de productieomstandigheden;
- 3 omvormen naar biologische landbouw.

Intensieve veehouderij

Het doel van de reconstructie is een verantwoord perspectief bieden aan een duurzame en economisch rendabele landbouw. Bedrijven die komen te liggen in extensiveringsgebieden waar zij door hun ligging en emissie een knelpunt vormen voor gevoelige natuur, wonen en recreatie, worden beëindigd of verplaatst naar verwevingsgebieden met ster (hervestiging) en landbouwontwikkelingsgebieden (nieuwvestiging). De volgende zoekgebieden worden onderscheiden:

- 1 regionale vestigingslocaties (agropark, met aandacht voor ontwerp, opzet (ketenbeheersing) en locatie);
- 2 plaatselijke vestigingslocaties; mogelijke zoeklocaties zijn bij afslag Vaassen aan de A50 en in de Agrarische Enclave;
- 3 sterlocaties (bestaande bedrijven met in de toekomst goede ontwikkelingsmogelijkheden). Bij bedrijfsbeëindiging, kan deze sterlocatie hergebruikt worden voor verplaatsende landbouwbedrijven.

Aan de hand van criteria zijn deze zoekgebieden op kaart gezet. Hieruit bleek dat op basis van de geselecteerde criteria voor de Agrarische Enclave geen zoekgebieden voor intensieve veehouderij mogelijk zijn. Aansluitend bij bestaand onderzoek binnen de provincie zijn daarom voor de Agrarische Enclave de volgende keuzen mogelijk voor intensieve veehouderij:

- 1 bedrijven laten zitten, via technische maatregelen ammoniakemissie beperken en de mogelijkheid geven zich verder te ontwikkelen;
- 2 bedrijven verplaatsen naar pluslocaties (hervestigingslocaties);
- 3 bedrijven verplaatsen naar een plaatselijke vestigingslocatie nabij Uddel;
- 4 bedrijven verplaatsen buiten de Agrarische Enclave.

Wonen

Wonen wordt in de reconstructie niet gezien als 'sectoraal' doel op zichzelf, maar is gekoppeld aan de verbetering van de kwaliteit van de gebieden en aan de reconstructiedoelen. Drie vormen van wonen kunnen leiden tot deze verbeteringen van de kwaliteit van de gebieden:

- 1 nieuwe buitens: Nieuwe buitens kunnen bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit in overgangssituaties. Nieuwe buitens 5 ha (bestaande regeling) of minimaal 15 ha (nieuwe stijl);
- 2 wonen als vorm van hergebruik: VAB's in het landelijk gebied kunnen hergebruikt worden voor woonfuncties (alle VAB's hergebruiken voor wonen, alle VAB's slopen of gedeeltelijk hergebruik en slopen);
- 3 Nieuwe woningen als financieringsinstrument: regeling als Ruimte voor Ruimte, meer of minder gebieden aanwijzen waar nieuwe woningen gebouwd mogen worden en welke instrumenten daarvoor ingezet gaan worden.

Groene wiggen

Vanuit de gedachte dat omsingeling met bebouwing van het CVN en verdere versterking een ongewenste ontwikkeling is, zijn groene wiggen als kansrijke oplossing uitgewerkt. Een groene wig is een zone tussen woonkernen waar versterking wordt tegengegaan en waar mogelijk wordt teruggedrongen. In het bestaande beleid staan de Ecologische verbindingzones, robuuste verbindingzone, groen-blauwe dooradering en ecologische poorten aangegeven. Deze vormen de basis voor de groene wig.

De keuzen die overblijven voor de alternatieven zijn welke andere functies zijn toegestaan in de groene wiggen en in welke intensiteit:

- 1 Mate waarin recreatie is toegestaan;
- 2 VAB's slopen of hergebruiken en onder welke voorwaarden;
- 3 Mate waarin nieuwe en bestaande landgoederen kunnen bijdragen aan versterking groene wiggen en onder welke voorwaarden;
- 4 Mate waarin de landschappelijke invulling plaatsvindt.

Waterberging

De watersysteembenadering staat centraal voor het waterbeheer. Enkele leidende principes hierin zijn:

- voorkomen van afwenteling naar andere deelstroomgebieden;
- toepassen van de trits vasthouden, bergen, afvoeren (waterkwantiteit);
- toepassen van de trits schoon houden, scheiden en schoonmaken (waterkwaliteit).

Gestreefd wordt naar een watersysteem zonder afwenteling. Dit houdt in dat de waterproblematiek binnen een stroomgebied wordt opgelost. Het betreft hier opvang van water dat eens in de 10-25 jaar op het maaiveld plaatsvindt. In de reconstructie worden zoekgebieden met de totale omvang voor de gehele Veluwe van 2000 ha aangewezen. De ruimte voor deze gebieden kan gezocht worden in:

- 1 natuurlijke laagtes in combinatie met landbouw (blauwe diensten) of natuur;
- 2 direct langs de weteringen en/of beken in combinatie met natuur.

Deze zoekgebieden zijn in overleg met Waterschap Veluwe, gemeenten en de natuurbeherende instanties op papier gezet. Deze zoekgebieden vormen de basis. Afhankelijk van de keuzen die gemaakt worden bij de andere opgaven wordt de waterberging in deze zoekgebieden gecombineerd met:

- natuur;
- landbouw (blauwe diensten);
- wonen, werken en recreatie.

Drinkwatervoorziening

Om te komen tot het veiligstellen en verduurzamen van de openbare drinkwatervoorziening en daarmee onder meer een duurzame inpassing in de omgeving (o.a. verdrogingsbestrijding) zullen enkele bestaande grondwateronttrekkingen moeten worden verminderd. Kansrijke oplossingen hiervoor zijn:

- 1 Waterwinning uit het stroomgebied van de Grift (water uit de Sprengen en Beken).
- 2 Waterwinning uit een deel van het stroomgebied van de Grift.
- 3 Waterwinning uit het eerste pand van het Apeldoorns Kanaal (ten zuiden van Apeldoorn).

Op basis van workshops met onder andere waterschap Veluwe en Vitens is voor de deelgebieden de Harmonie en de Blauwe Bron een minimum- en een maximumvariant opgesteld. Deze zijn gebaseerd op de hoeveelheid in te zetten oppervlaktewater:

		minimumvariant	maximumvariant
Harmonie	1e pand Apeldoorns Kanaal (ten zuiden van Apeldoorn)	3 miljoen m ³ /jaar wordt nu al haalbaar geacht	5 miljoen m ³ /jaar
Blauwe bron	HEN en SED- wateren stroom-gebied de Grift	5 miljoen m ³ /jaar selectie HEN/SED- wateren	10 miljoen m ³ /jaar alle HEN/SED- wateren

De keuzen voor de invulling van de alternatieven zijn:

- 1 Minimum variant drinkwaterwinning (inclusief te beschermen stroomgebied oppervlaktewater);
- 2 Maximum variant drinkwaterwinning (inclusief te beschermen stroomgebied oppervlaktewater);
- 3 Beschermen van het gehele intrekgebied van de grondwaterwinning (100-jaars zone);
- 4 Bescherming van het huidige grondwaterbeschermingsgebied (25-jaars zone).

Nieuwe economische dragers

Een van de doelstellingen is om een economisch duurzame structuur in het landelijke gebied te versterken daarmee samenhangende verdien capaciteit, de leefbaarheid en de sociale cohesie van het landelijk gebied op peil te houden. Enerzijds worden gewenste bedrijfsvormen in combinatie met investering in de ruimtelijke kwaliteit gestimuleerd en anderzijds worden ongewenste bedrijfsvormen daadwerkelijk geweerd.

De nieuwe economische dragers kunnen op verschillende niveaus worden opgepakt:

- 1 regionale economische ontwikkeling (o.a. Apeldoorns Kanaal, Bussloo en Teuge);
- 2 kleinschalige economische ontwikkelingen (VAB's invullen, neveninkomsten landbouw, blauw/groen diensten, economische functies op bestaande landgoederen).

Uitwerking door:

- 1 een sterk sturende overheid (beheersgericht)
- 2 een ontwikkelingsgerichte overheid (overheid stelt randvoorwaarden met ruimte voor particulieren)

Afhankelijk van de deelgebiedvisies worden keuzen gemaakt welk type en intensiteit van ontwikkelingen mogelijk zijn. De beleidsvisies samen met keuze voor andere kansrijke oplossingen bepalen welke type en intensiteit voor nieuwe economische dragers mogelijk zijn. De keuzen die overblijven voor de alternatieven zijn:

- 1 regionaal en/of kleinschalig ontwikkelingen toestaan;
- 2 worden voor kleinschalige ontwikkelingen alle VAB's hergebruikt of selectief?
- 3 welke type van kleinschalige ontwikkelingen zijn toelaatbaar onder welke randvoorwaarden?

Recreatie en toerisme

De opgave voor de reconstructie is om een kwalitatief beter product met een grotere verscheidenheid te realiseren. Bovendien moet deze zowel ecologisch als economisch duurzaam zijn. (groei en -krimpstrategie, V2010).

De opgave voor de reconstructie is om zoekgebieden te vinden waar maximaal 75 ha verblijfsrecreatie gerealiseerd kan worden. Dit kan door het ontwikkelen van:

- 1 Recreatieclusters (cluster van 5 of meer verblijfsaccommodaties met een gelijksoortig aanbod, die in elkaars directe nabijheid liggen);
- 2 Recreatiecomplexen (groter gebied waarbij wordt gestreefd naar een ruimtelijk gedifferentieerd geheel). De basisgedachte daarbij is het koppelen van recreatie aan andere functies. Gedacht moet worden aan functies als landbouw, water, landschap, kunst & cultuur en economie (middenstand, dienstensector etc.).

Ook voor de dagrecreatie duidelijke ontwikkelingen worden aangegeven.

Dit betekent dat de keuzen voor de alternatieven uiteindelijk zijn:

- 1 Groei en krimp op het CVN, kwaliteitsimpuls en herverkavelen van de clusters op het CVN (V2010);
- 2 Zoekruimte bieden aan 75 ha verblijfsrecreatie ten behoeve van hervestiging van bestaande bedrijven uit het CVN;
- 3 Zoekruimte bieden aan 150 ha verblijfsrecreatie ten behoeve van hervestiging en nieuwvestiging van verblijfsrecreatie buiten het CVN;
- 4 Zoekruimte bieden voor 1000 ha dagrecreatie;
- 5 Uitbreiding routestructuur met 100 km paden.

Realiseren EHS

Het realiseren van natuur gaat langzamer dan verwacht. Het versnellen van de realisatie van de EHS kan door:

- 1 het verbeteren of versterken van groene functies door een koppeling te leggen met rode functies;
- 2 nieuwe buitens realiseren (extra ha groen);
- 3 aanwijzen en realiseren van extra stedelijk uitloopgebied in Stedendriehoek en Randmeergebied.

In de nadere uitwerking is het gekomen tot een meer concretisering van deze onderdelen:

- 1 Meer geld van de overheid (Rijk, waterschap en provincie, Gemeentebelasting, Inzet groei en krimp principe);
- 2 Markt laten betalen voor groen (Sponsoring, Toeristenbelasting, Groenfonds Ruimte voor ruimte regeling, Open ruimte heffing);
- 3 Een Veluwefonds in de vorm van een Bouwmaatschappij met grond en recht om doelen te realiseren;
- 4 Aanpassing wet- en regelgeving wat betreft rode functies, zoals bij nieuwe buitens met meer groen realiseren in plaats van de huidige 5 ha (particulier beheer uitbreiden);
- 5 Connecties aangaan met particuliere sector, PPS met projectontwikkelaars, bouwfondsen, recreatieondernemers;
- 6 Benutten en stimuleren bestaande mogelijkheden: groene diensten, beheersovereenkomsten, particulier beheer.

De keuze is welke middelen en instrumenten bij de realisatie worden ingezet. Dit hangt af van de marktvraag en koppelingskansen met andere functies.

Beeldkwaliteit

Om de verscheidenheid en de eigen identiteit van de Veluwe te behouden, is het van belang procesafspraken te maken zodat tijdig wordt gestuurd ruimtelijke kwaliteit in het algemeen, en op beeldkwaliteit in het bijzonder. Dit betekent dat provincie en gemeenten samen, op tijd en structureel, sturen op beeldkwaliteit. Dit is noodzakelijk om invulling te geven aan de integrale doelstelling van de reconstructie van de Veluwe.

Een vijftal procesafspraken en/of instrumenten kunnen hiervoor worden ingezet:

- 1 Elke gemeente maakt een beeldkwaliteitplan voor het buitengebied en voor intergemeentelijke beeldkwaliteitplannen is er een stimuleringssubsidie.
- 2 Subsidiering van de aanleg van erfbeplantingen, uitbreiding NSW-areaal.
- 3 Stimuleringssubsidie voor het invoeren of het actualiseren van een aanlegvergunningstelsel voor het buitengebied gericht op beeldkwaliteit.
- 4 Voor elk uitwerkingsproject of nieuwe ontwikkeling in het kader van de reconstructie wordt het formuleren van concrete en werkbare (ruimtelijke) kwaliteitscriteria verplicht gesteld als onderdeel van het programma van eisen.
- 5 Elk uitwerkingsproject of nieuwe ontwikkeling in het kader van de reconstructie worden na afloop van (en zo mogelijk al tijdens) de planvorming door onafhankelijk deskundigen getoetst op eerdergenoemde kwaliteitscriteria.

De mate van sturing (zoals aangegeven in de startnotitie) wordt sterk bepaald door de invulling van deze procesafspraken en de invulling van de alternatieven.

3.1 Inleiding

Op de Veluwe wordt gezocht naar een evenwichtige ontwikkeling van ecologie en economie. Om te komen tot goede keuzen worden in het kader van de MER-systematiek twee alternatieven ontwikkeld, waarbij het accent bij de één ligt op economie en bij de ander op ecologie. Op basis van de opgave uit hoofdstuk 2 worden in dit hoofdstuk het sociaal-economisch alternatief en het hydro-ecologisch alternatief uitgewerkt, waarin de verschillende keuze per opgave een plaats krijgen.

In beide alternatieven is de watersysteembenadering gehanteerd. Hierbij is voor herstel en bescherming van natte functies onder meer rekening gehouden met aanwezige ruimtelijke relaties op basis van (grond)waterstroming en ligging binnen stroomgebieden. Ook is rekening gehouden met de uitgangspunten voor het waterbeheer 21e eeuw en meer specifiek de (ruimtelijke) wateropgaven uit de Stroomgebiedsvisies (ontwerp).

In het concept van het hydro-ecologisch alternatief staat de natuur en de relaties met de omgevingskwaliteiten centraal. De sturing in dit alternatief zal vooral vanuit het algemeen belang, de overheid, gebeuren. Dit betekent dat in dit alternatief de doelstellingen (zie startnotitie voor uitgebreide omschrijving) voor natuur, landschap en cultuurhistorie, drinkwaterwinning, waterberging en basisniveau water en milieu sturend zijn en de anderen volgend.

In het concept van het sociaal-economisch alternatief staan de mens en haar omgevingskwaliteiten centraal. Het gaat dan met name om gangbare landbouw, recreatie, wonen en nieuwe economische dragers. Dit betekent dat naast de overheid ook de markt een belangrijke invloed heeft op de sturing.

In dit alternatief zijn de doelstellingen voor landbouw, recreatie, waterberging, wonen en werken sturend en de anderen volgend.

3.2 Uitwerking per alternatief

In tabel 3 zijn het hydro-ecologisch alternatief en het sociaal- economische alternatief naast elkaar gezet. In deze kolommen zijn alleen de verschillen tussen beide alternatieven opgenomen. De overeenkomsten en opmerkingen zijn weergegeven in de kolom 'toelichting'.

De twee alternatieven geven de bandbreedte aan. Door de aanwezigheid van een grote oppervlakte natuur binnen het plangebied (49% van het plangebied) is deze bandbreedte beperkter dan verwacht.

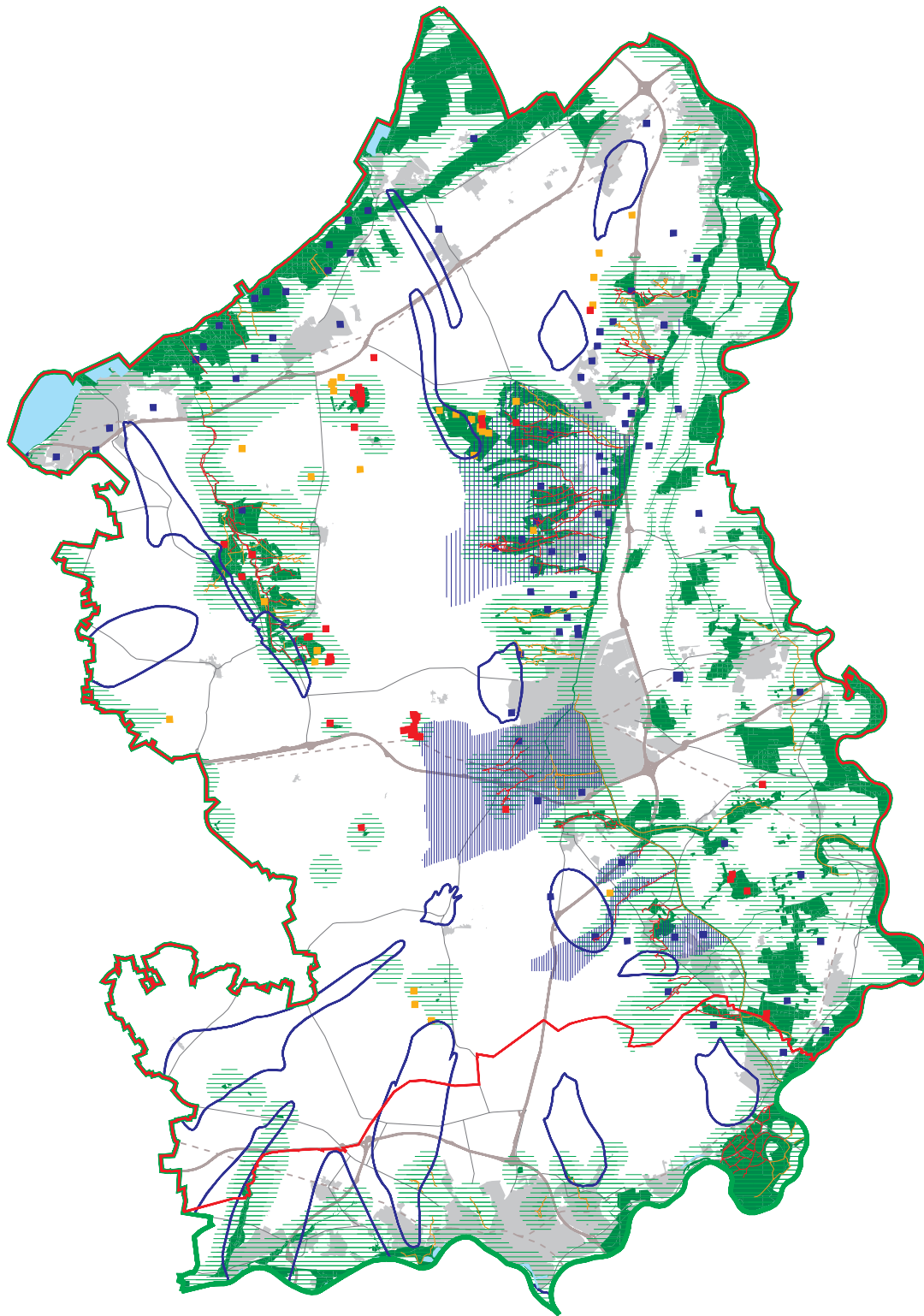
Verder zijn op kaart de belangrijkste verschillen weergegeven

[p.m. Kaart met belangrijkste verschillen (1)]

[p.m. Kaart met belangrijkste verschillen (2)]

Tabel 3: Kansrijke oplossingen uitgewerkt per alternatief naast de autonome ontwikkeling

Kansrijke oplossingen
 Hoofddoelen
 Autonome ontwikkeling
 Hydro-ecologisch alternatief

GEO.04.148.2

Hydro-ecologisch alternatief

Kaart 1

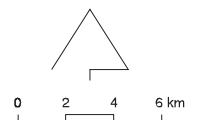
LEGENDA

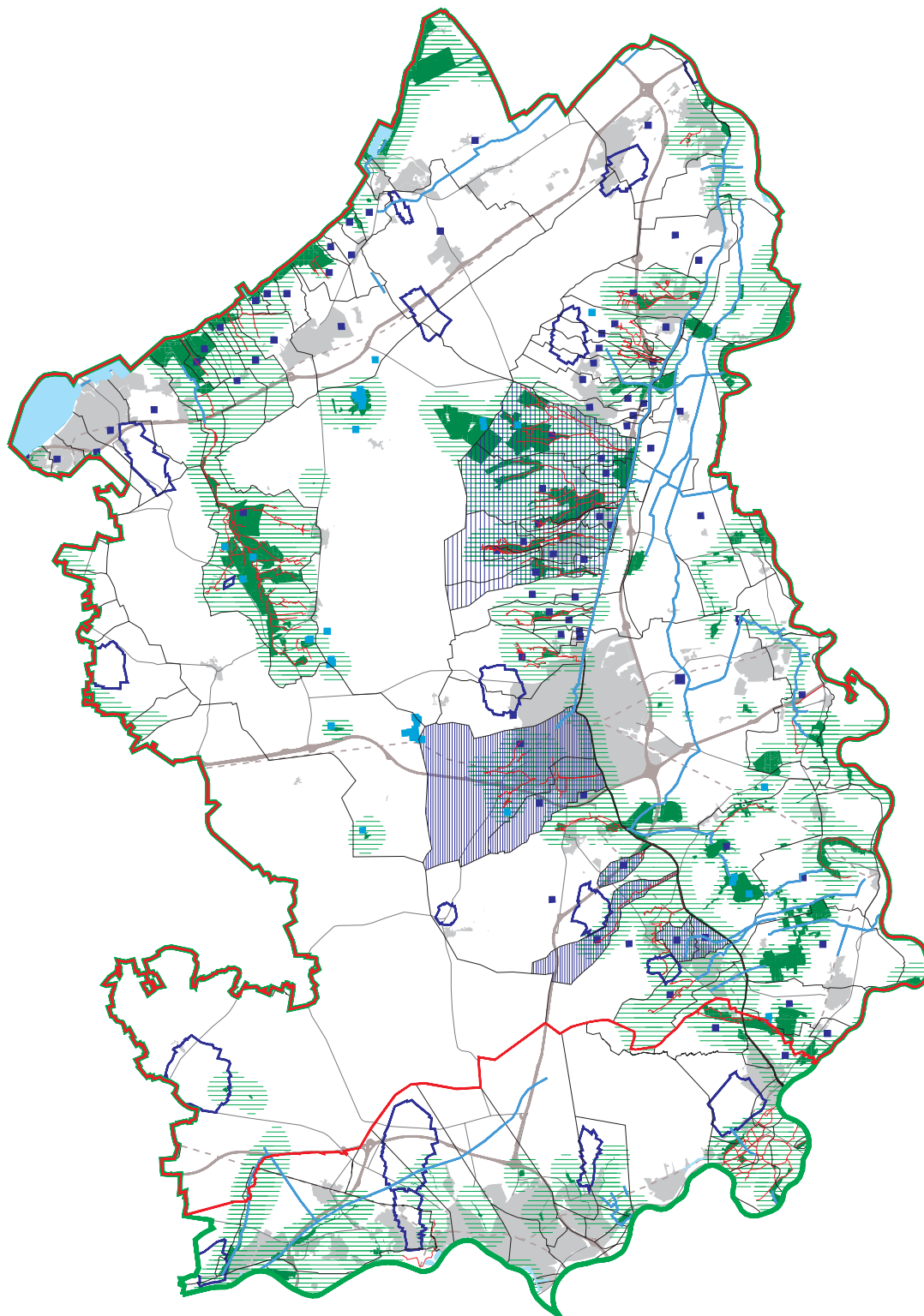
	Grens Veluwe-commissie		50-100 ha.
	Grens reconstructiegebied Veluwe		Ecologische doelstelling water
	Waterafhankelijke natuur > 20 perc.		Ven sed
	Beïnvloedingsgebied waterafhankelijke natuur		Waterloop sed
	Beschermingsgebied opp. water		Ven hen
	Blauwe Bron		Waterloop hen
	Harmonie		Intrekgebieden
	Zoekruimte waterberging		
	0-50 ha.		

provincie
GELDERLAND

DIENST REW
Afdeling LG

Bron: Prov. Gelderland
Vormgeving: J. Gerritsen
28 mei 2003

GEO.04.147.5

Sociaal-economisch alternatief

Kaart 2

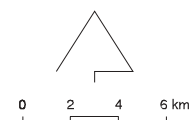
LEGENDA

Grens Veluwe-commissie	50-100 ha.
Grens reconstructiegebied Veluwe	Beïnvloeding nat prioritair gebied en natte pels
Natte ecologische verbindingzone	Nat prioritair gebied en natte pels
Grens stroomgebied	Beschermingsgebied opp. water
Ecologische doelstelling water	Blauwe Bron
Ven	Harmonie
Waterloop	Beschermingszone 25-jaar
Zoekruimte waterberging	
0-50 ha.	

provincie
GELDERLAND

DIENT REW
Afdeling LG

Bron: Prov. Gelderland
Vormgeving: J. Gerritsen
28 mei 2003

Tabel 3: Kansrijke oplossingen uitgewerkt per alternatief naast de autonome ontwikkeling

Kansrijke oplossingen	Hoofddoelen	Autonome ontwikkeling	Hydro-ecologisch alternatief	Sociaal-Economische alternatief	Toelichting
Water-, milieu-, natuurkwaliteit	<i>Realisatie gewenste water en milieukwaliteit voor natuur uit EHS, evz en ecologische poorten</i>	Adhoc sectoraal Wav: 250m rond voor verzuringgevolgige natuur	Optimaliseren water- en milieucodities voor alle natuur en <u>HEN</u> en <u>SED</u> -wateren (aquatisch)	Alleen paretls en/of prioritaire natuur (waterafhankelijk en droge), <u>HEN</u> -wateren (aquatisch)	De maatregelen in beïnvloedingsgebieden rondom de aangegeven gebieden is gericht op: <ul style="list-style-type: none"> • Terugdringen verdroging • Terugdringen vermesting • Terugdringen verzuring • Aanwijzen extensiveringsgebied (0-500 m.)
Grondgebonden landbouw	<i>Een verantwoord perspectief bieden aan een duurzame en economisch rendabele landbouw</i>	Minas Verkaveling alleen in landinrichtingsproject en en MKZ-gebieden Verbeteren productieomstandighe den alleen in landinrichtingsproject en	Buiten beïnvloedingsgebieden van alle natuur en <u>HEN</u> en <u>SED</u> -wateren, de ruimte voor gangbare landbouw. <ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren productieomstandigheden: verbeteren bedrijfssystemen 	Buiten beïnvloedingsgebieden van prioritaire natuur, paretls en <u>HEN</u> -wateren, de ruimte voor gangbare landbouw. <ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren productieomstandigheden: verbeteren bedrijfssystemen 	Overeenkomsten HE en SE: Extensivering grondgebruik door gerichte afspraken volgend aan eisen voor natuur en drinkwater. <ul style="list-style-type: none"> • Bemesting terugbrengen tot gewenste waterkwaliteit • Verminderen aantal kavels en afstandsvorkorting Stimuleren biologische landbouw.
Intensieve veehouderij	<i>Een verantwoord perspectief bieden aan een duurzame en economisch rendabele landbouw</i>	Ontwikkeling alleen op eigen kracht Beperkte ontwikkelingsmogelij k-heden	Te verplaatsen levensvatbare intensieve veehouderijbedrijven komende uit extensiveringsgebied en verwevingsgebied en varkensvrijezone verplaatsen naar: <ul style="list-style-type: none"> • Plaatselijke vestigingslocaties binnen deelgebied (bij Uddel of afslag Vaassen aan de A50, nieuwvestiging) • Buiten het deelgebied (of beëindiging binnen deelgebied) 	Intensieve veehouderij (> 70NGE) komende uit extensiveringsgebied (250m) en varkensvrijezone (max. 30 bedrijven) verplaatsen naar: <ul style="list-style-type: none"> • Sterlocaties (hervestiging op bestaande bedrijven) • Extra technische maatregelen nemen op blijvende bedrijven. Intensieve veehouderij (> 70NGE) uit landsdeel oost opvangen op: <ul style="list-style-type: none"> • regionale vestigingslocatie (bij afslag Vaassen aan de A50) 	Overeenkomst HE en SE: Prioriteit ligt niet bij het verplaatsen van bedrijven uit verwevingsgebieden (financieel!)
Wonen	<i>Leefbaarheid van het landelijk gebied stimuleren en wonen als instrument om omgevingskwalit eit te verbeteren (Rood voor groen principe)</i>	Ruimte voor ruimte-regeling: gedeeltelijk slopen van VAB's Nieuwe buitens (15ha groen) komen bijna niet van de grond	Wonen in het buitengebied invullen door: <ul style="list-style-type: none"> • vrijkomende agrarische gebouwen (VAB=s) slopen in waardevolle gebieden zoals EHS, groene wiggen • selectief VAB's hergebruiken • nieuwe buitens, nieuwe stijl (15 ha groen of meer, gebouw van allure) • nieuwe woningen alleen nabij kernen 	Wonen in het buitengebied invullen door: <ul style="list-style-type: none"> • alle VAB's hergebruiken • nieuwe buitens (5 ha groen, gebouw van allure) • nieuwe woningen bekijken per geval (maatwerk) 	--

Kansrijke oplossingen	Hoofddoelen	Autonome ontwikkeling	Hydro-ecologisch alternatief	Sociaal-Economische alternatief	Toelichting
Groene wigg	<i>Tegengaan omringeling met bebouwing van het CVN</i>	Geen groene wigg, ondanks huidige beleid Adhoc verrommeling en versterking a lintvorming Beperkte realisatie evz's en ecologische poorten	Brede groene wigg tussen kernen met robuuste landschappelijke structuur met daarin ruimte voor • natuur, extensieve grondgebonden landbouw en extensieve recreatie • <u>weinig</u> ruimte voor rode functies: - slopen VAB' s in waardevolle gebieden - geen nieuwbouw	Brede groene wigg tussen kernen met robuuste landschappelijke structuur met daarin ruimte voor • natuur, grondgebonden landbouw, recreatie • ruimte voor rode functies: - omvormen VAB' s voor wonen, recreatie of werken - nieuwbouw in vorm van nieuwe buitens	Overeenkomst: • rekening houden met beeksystemen - afronding kernen
Waterberg	<i>Ruimte voor vasthouden (retentie) en opvang (bergen) van extreme hoeveelheden neerslag</i>	25% gerealiseerd 50% beschermd	In gebied eigen waterproblematiek oplossen	In gebied eigen waterproblematiek oplossen • in combinatie met nieuw wonen, werken en recreatie	Overeenkomst: • berging 500-2000 ha. • gekoppeld aan natuur 1 maal in 10-25 jaar opvang van water op maaiveld
Drinkwater W	<i>Veiligstellen en verduurzamen openbare drinkwatervoorzieningen</i>	Alleen grondwaterwinning (afbouwen) Grondwaterbescherming 25 jaarszone	Drinkwater uit oppervlaktewater: • water uit de Grift, gevoed door <u>alle</u> HEN en SED-watervan uit het stroomgebied van de Grift en water uit het eerste pand van het Apeldoorns Kanaal (max. variant) • grondwaterbescherming in intrekgebied (100 jaarszone)	Drinkwater uit oppervlaktewater: • water uit de Grift, gevoed door <u>enkele</u> HEN wateren uit het stroomgebied van de Grift en water uit het eerste pand van het Apeldoorns Kanaal (min. variant) • grondwaterbescherming in 25 jaarszone.	--
Nieuwe economische dragers	<i>Leefbaarheid landelijk gebied stimuleren</i>	Hergebruik Hergebruiken VAB's	Lokale /kleinschalige ontwikkeling <u>nabij kern</u> • ruimte voor economische functie in bestaande gebouwen van bestaande landgoederen • nieuwe economische dragers gericht op <u>extensieve</u> recreatie	Lokale ontwikkeling in <u>lele gebied</u> • ruimte voor economische functie aan bestaande landgoederen • nieuwe economische dragers gericht op <u>intensieve</u> recreatie Regionale ontwikkeling • Bussloo • Apeldoorns Kanaal • Teuge	Overeenkomst: • benutten vrijkomende gebouwen • neveninkomsten landbouw
Recreatie en toerisme	<i>Toename van kwaliteit, verscheidenheid en economisch én ecologisch duurzaamheid</i>	Krimp- en groei voor deel opgang gebracht Nieuwe paden: recreatief medegebruik van andere, bestaande paden (Fietstotaalplan)	Groei en krimp principe op CVN • zoekruimte voor <u>75 ha</u> extra planologische ruimte voor verblijfsrecreatie buiten CVN in te ontwikkelen recreatie complexen	Groei en krimp principe op CVN • zoekruimte voor <u>150 ha</u> extra planologische ruimte voor verblijfsrecreatie buiten CVN in te ontwikkelen recreatie complexen	Overeenkomst: • herverkavelen recreatie en herinrichten in clusters op CVN • routestructuren uitzetten Overeenkomst: • aanleg paden

Kansrijke oplossingen	Hoofdoelen	Autonome ontwikkeling	Hydro-ecologisch alternatief	Sociaal-Economische alternatief	Toelichting
	<i>economisch én ecologisch duurzaamheid van recreatie en toerisme</i>	recreatief medegebruik van andere, bestaande paden (Fietstotaalplan)	ontwikkelen recreatie complexen Nieuwe paden (100km) Ontwikkelen extensieve recreatie	ontwikkelen recreatie complexen 1000 ha dagrecreatie (100 km paden en intensieve rec.) § golfterrein, jachthaven en attractieparken Ontwikkelen intensieve recreatie	Overeenkomst: § aanleg paden § kwaliteitsverbetering paden Stimuleren ecotoerisme
Realisatie EHS	<i>Zoeken naar mogelijkheden voor functiebinnenaties voor de realisatie van de EHS, evz 's en robuuste verbindingen</i>	EHS: inzet van particulier beheer, aankoop vrijkomende landbouwgronden en agrarisch natuurbeheer EHS: 25-50% gerealiseerd Versnippering natuur	Projecten, activiteiten versneld/ met voorrang uitvoeren § meer geld overheid.	Projecten, activiteiten versneld/ met voorrang uitvoeren § markt laten betalen voor groen	Overeenkomst: § koppeling van rode ontwikkelingen aan het verbeteren of versterken van groene functies; § nieuwe buitens realiseren; § inzet van particulier beheer;
Beeldkwaliteit	<i>Versterking omgevingskwaliteit</i>	Adhoc verbetering	Opstellen van intergemeentelijke beeldkwaliteitplannen per deelgebied	Elke gemeente maakt een beeldkwaliteitplan voor het buitengebied (per gemeente).	Een vijftal procesafspraken en/of instrumenten die voor beide alternatieven worden ingezet t.b.v. beeldkwaliteit: § voor intergemeentelijke beeldkwaliteitplannen is er een stimuleringssubsidie; § subsidiëring van de aanleg van erfbeplantingen; § stimuleringssubsidie voor het invoeren of het actualiseren van een aanlegvergunningstelsel voor het buitengebied gericht op beeldkwaliteit; § voor elk uitwerkingsproject of nieuwe ontwikkeling in het kader van de reconstructie wordt het formuleren van concrete en werkbare (ruimtelijke) kwaliteitscriteria verplicht gesteld als onderdeel van het programma van eisen; § elk uitwerkingsproject of nieuwe ontwikkeling in het kader van de reconstructie wordt na afloop van en zo mogelijk tijdens door onafhankelijke deskundig getoetst op eerdergenoemde kwaliteitscriteria;

3.3 Agrarische enclave

In het kader van VOP/cMER

In de Agrarische Enclave is vanuit de visie behoefte aan een vorm van landbouwontwikkelingsgebied, in het bijzonder gericht op de kalverhouderij. Daar zijn de belemmeringen echter groot gezien de ligging in het natuurgebied de Veluwe. Dit betekent dat de criteria ertoe leiden dat er geen ruimte is voor een landbouwontwikkelingsgebied.

Om toch ruimte voor inplaatsing van intensieve veehouderij te creëren zijn vanuit de diverse workshops en de interactieve avonden de volgende varianten naar voren gekomen die bij de ontwikkeling van de alternatieven worden meegenomen:

1. Laten zitten en technisch aanpassen (autonome ontwikkeling; mogelijkheden om via reconstructie extra te investeren in de techniek zijn beperkt) In feite is de agrarische enclave hiermee een verwevingsgebied;
2. Verplaatsen naar sterlocaties binnen enclave (verwevingsgebied met accent sterlocaties);
3. Verplaatsen naar plaatselijke vestigingslocatie binnen enclave (combinatie van landbouwontwikkelingsgebied en extensiveringsgebied);
4. Beëindigen of verplaatsen naar buiten enclave (extensiveringgebied).

Voor de Agrarische Enclave worden per alternatief de volgende varianten beschouwd:

Hydro-ecologische alternatief:

1. Verplaatsen naar plaatselijke vestigingslocatie (landbouwontwikkelingsgebied);
2. Beëindigen verplaatsen naar buiten enclave (extensiveringsgebied).

Sociaal-economisch alternatief:

1. Laten zitten en technisch aanpassen (verwevingsgebied);
2. Verplaatsen naar sterlocaties in enclave (verweving met accent sterlocatie).

Convenant

De Veluwecommissie heeft ervoor gekozen om de intensieve veehouderij blijvend een plek te geven in de agrarische enclave en tegelijkertijd de milieuomstandigheden voor de natuur in dit gebied te verbeteren. De enclave vormt een uniek gebied. Het is gelegen midden in het CVN (Centraal Veluws Natuurgebied) met een grote concentratie van kalverhouderijen en omringd door een zogenoemd "Habitat-Vogelrichtlijn-gebied". Het omgaan met de verschillende belangen van zowel landbouw als natuur vraagt om een aantal afspraken tussen betrokken partijen en een innovatie in het gebruik van instrumenten. De Veluwecommissie vindt dat deze unieke omstandigheden een unieke aanpak rechtvaardigen in de vorm van een convenant. In dit convenant hebben de betrokken partijen afspraken gemaakt over de manier waarop intensieve veehouderij en natuurontwikkeling kunnen samengaan.

Vervolgens heeft GS aan de Veluwecommissie gevraagd haar keuze voor een convenant nog eens goed te bezien. GS wil op basis van een eerste verkenning, zicht krijgen op de haalbaarheid van zo'n convenant. GS stemmen in met het verder uitwerken van het convenant mits dit:

-
- duidelijk maakt dat de convenant benadering tenminste hetzelfde milieurendement oplevert als de aanwijzing van een extensiveringsgebied en een normale toetsing aan de Habitatrictlijn kan plaatsvinden.
 - aannemelijk maakt dat het afsluiten van een convenant succesvol kan zijn voor zowel de kalversector als voor natuur en milieu.
 - aannemelijk maakt dat de sector bereid is zelf kosten te dragen en hoe de kalversector zelf tweederde van de kosten kan dragen. De Brusselse wetgeving staat een subsidiering van maximaal 30% van technische maatregelen toe, terwijl exploitatie niet mag worden gesubsidieerd.
 - duidelijk aangeeft welke afrekenbare doelstellingen in het convenant opgenomen worden en wat de gevolgen zijn van het niet halen van die doelstellingen.

Daarnaast geeft GS als randvoorwaarden mee dat:

- het convenant voor het vaststellen van het ontwerp-reconstructieplan (maart 2004) door alle partijen is ondertekend.
- het Rijk (bevoegd gezag) op het moment van afsluiten van het convenant heeft ingestemd met de afwijkende toepassing van de Habitatrictlijn in de enclave (zie afspraken over reductie op gebiedsniveau waarmee toetsing aan de richtlijnen op dat gebiedsniveau onderbouwd kan worden).
- in ieder geval de bestaande natuur in de enclave aangeduid moet worden als extensiveringsgebied.

Om een goede afweging en een zorgvuldige keuze te kunnen maken voor de manier waarop de landbouw en natuur in het gebied van de Agrarische Enclave moet worden ontwikkeld, hebben de betrokken partijen de volgende vier alternatieven voorgesteld:

0. autonome ontwikkelingen

1. extensiveringsgebied, waarbij 25% van de grote bedrijven verplaatst wordt
2. verwevingsgebied (met afspraken in convenant) met 50% emissiereductie
3. combinatie van een beperkt extensiveringgebied en verwevinggebied in de AE.
4. 100% verplaatsten (MMA)

De motivatie voor de keuze van deze vier alternatieven was:

- Alternatieven 1, 2, 3 realistische mogelijkheden (ook qua kosten) zodat bij vergelijking een reëel beeld ontstaat.
- 25% verplaatsingen bij extensivering is nog enigszins realistisch. Uitgaan van een optie met 50% verplaatsingen is onbetaalbaar en daarmee geen serieus alternatief
- het uitgangspunt van 50% emissiereductie is acceptabel voor alle partijen. Groen labelstalsystemen leveren in andere sectoren in het algemeen niet meer dan 50% reductie op. De sector moet in de toekomst gaan aantonen dat een grotere reductie mogelijk is via andere, vaak goedkopere systemen, die technisch, maar ook financieel en juridisch houdbaar haalbaar zijn.

Alternatief 4 '100% verplaatsen' kan gezien worden als het Meest Milieuvriendelijk Alternatief voor de Agrarische Enclave. Zie bijlage 3 voor uitgebreide informatie.

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden het sociaal-economisch (SE) en het hydro-ecologisch (HE) alternatief vergeleken ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Hierbij speelt een aantal factoren een rol, te weten de verwachte kwalitatieve effecten, het doelbereik van de maatregelen en de kosten. Van alle kansrijke oplossingen zijn de effecten op Water, Milieu, Natuur, Leefbaarheid/Economie, Landschap en Cultuurhistorie en Ruimtelijke Kwaliteit onderzocht ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In paragraaf 4.2 komen de kansrijke oplossingen die spelen voor de Veluwe als totaal aan de orde. De overige keuzen zijn gemaakt op deelgebiedniveau, de hoofdpunten voor deze keuze komen in paragraaf 4.3 aan de orde. De vergelijking van de alternatieven vindt plaats door een beoordeling van de effecten, mate van doelbereik en een toets aan de visie voor Veluwe als totaal en per deelgebied. In de conclusie wordt een afweging gemaakt om te komen tot het voorkeursalternatief.

Effecten

Gezien het hoge abstractieniveau van de keuzen die gemaakt moeten worden zijn de effecten kwalitatief beschreven ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Het gaat er vooral om te weten of de keuzen voor het reconstructieplan (per kansrijke oplossing en per deelgebied) tot een meer of minder positief effect leiden dan de autonome ontwikkeling of zelfs neutraal en/of negatief. Voor de beoordeling is gebruik gemaakt van de volgende indeling:

--	= zeer negatief effect ten opzichte van de autonome ontwikkelingen
-	= negatief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
o/-	= een minimaal negatief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
o	= geen afwijking ten opzichte van de autonome ontwikkeling
-/+	= zowel een negatief als een positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
o/+	= een minimaal positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
+	= positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
++	= zeer positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
nvt	= niet van toepassing

In dit hoofdstuk wordt alleen ingegaan op de onderscheidende effecten. In de achtergronddocumenten is meer gedetailleerde informatie (meerdere toestingscriteria per deelgebied en toelichtingen) over de effecten opgenomen en voor water en milieu zelfs kwantitatieve informatie.

Mate van doelbereik

Van belang voor de beoordeling van de alternatieven is de mate van doelbereik. Bij het opstellen van de alternatieven is hier in zekere mate al rekening mee gehouden. Bij het Hydro-ecologische alternatief is meer prioriteit gegeven aan natuur, water en milieu doelen terwijl bij het sociaal economisch alternatief meer prioriteit wordt gegeven aan de sociaal- economische doelstellingen zoals landbouw, recreatie, wonen en werken en leefbaarheid.

Bij de vergelijking van de twee alternatieven hebben de beide alternatieven een hogere mate van doelbereik dan de autonome ontwikkeling.

In bijlage 6 van het VOP/cMER is de mate van doelbereik van de beide alternatieven ten opzichte van de autonome ontwikkeling uitgewerkt voor de subdoelen en voor de prioritaire doelen per deelgebied. Uit de tabel blijkt dat de doelstellingen voor natuur, landschap & cultuurhistorie en water beter worden bereikt met de kansrijke oplossingen uit het HE alternatief. Het SE alternatief levert een grotere bijdrage aan het bereiken van de doelstellingen voor landbouw en recreatie. Voor leefbaarheid zijn de beide alternatieven vergelijkbaar in de mate van doelbereik. In het HE is vooral aandacht voor omgevingskwaliteit en vermindering van verstening, in het SE voor levendigheid in het landelijk gebied en de economische structuur.

Kosten

Bij de vergelijking van beide alternatieven zijn de kosten niet onderscheidend (bijlage 5 VOP/cMER). Uit de kostentabel blijkt dat er voor het realiseren van beide alternatieven een gelijk budget nodig is, ca 890-915 miljoen euro. De kosten worden echter wel voor andere zaken gemaakt. Bij het SE alternatief zijn de kosten vooral bepaald door verbetering van de recreatieve -infrastructuur. In geval van het HE alternatief worden de kosten met name gemaakt voor verbetering van de water- natuur- en milieu-omstandigheden. De totaalkosten worden voor een deel gefinancierd uit budgetten voor realisatie van bestaand beleid (EHS, wateropgaven). De extra kosten die voor reconstructie gemaakt worden zijn met name toe te schrijven aan het verplaatsen van intensieve veehouderij, extensivering van grondgebonden landbouw t.b.v. water- en milieukwaliteit, beeldkwaliteit, herverkavelen en recreatie. De extra kosten die hiermee gemoeid zijn, bedragen ca. 200 miljoen euro.

De Veluwecommissie stelt haar ambitie van het voorkeursalternatief niet bij op basis van kosten. In het ontwerpplan is het Voorkeursalternatief uitgewerkt in prioriteiten en fasering bij het opstellen van de uitvoeringsmodules op basis van de financiële mogelijkheden.

4.2 Veluwe totaal

Beide alternatieven geven invulling aan de visie. Bij het HE alternatief ligt de nadruk op overgangen open en herkenbaar houden en natuurlijke verbindingen herstellen. Het SE alternatief geeft meer invulling aan het stimuleren van ontwikkelingen en het zoeken naar een evenwicht in economie en ecologie.

Effectvergelijking

De effectvergelijking geeft vanuit ruimtelijke kwaliteit, water en natuur de voorkeur aan het HE alternatief. Vanuit ruimtelijke kwaliteit levert het HE alternatief een duidelijker bijdrage aan het levend watersysteem, het ruimtelijk casco (groene wiggen) en het groene karakter van het landelijk gebied. Uitgangspunt voor water is dat in het HE alternatief de waterkwaliteitsdoelstelling 100% wordt gehaald voor alle natuur. Hiermee wordt 100% van alle verdroogde gebieden hersteld. In het SE is dit alleen voor de parels, prioritaire natuur en de HEN wateren, waarmee 45% van het verdroogde areaal wordt hersteld.

Dit betekent in beide alternatieven een duidelijke verbetering ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Reconstructie (extensiveringzones van 250 meter voor de intensieve veehouderij) levert maar een geringe bijdrage aan de ammoniak depositie ten opzichte van de autonome ontwikkeling. De uitspoeling van nutriënten wordt bepaald door de bemesting van landbouwgrond via de generieke regelgeving. Voor fosfaat speelt ook de historische mestbelasting een rol (80% van de landbouwgrond is fosfaatverzadigd). Zelfs met het strenge mestbeleid met de MINAS verliesnormen 2003 worden de normen niet gehaald. De reconstructiemaatregelen kunnen daar maar in beperkte mate wat aan toevoegen zodat ook met reconstructie de kwaliteitsdoelen uit de Kaderrichtlijn water niet worden gehaald. Alleen op een beperkte oppervlakte (enige honderden tot maximaal enige duizenden hectare=s) met bijzondere functies (HEN en SED wateren en beïnvloedingsgebieden van grond- en oppervlaktewaterwinningen) is door aanvullend stimuleringsbeleid realisatie van de kwaliteitsdoelstellingen via de reconstructie mogelijk.

 criterium	AO	HE	SE
Verdroging bestrijding	25-40%	100%	45%
Depositiereductie ammoniak	25%	Maximaal 28 %	Maximaal 27%
Nutriënten uitspoeling grondwater, Areaal met overschrijding 50 mg/l nitraat	Op meeste zandgronden te hoog	Extra doelrealisatie op ca 10% landbouwgrond	Extra doelrealisatie op ca 10% landbouwgrond
Nutriënten uitspoeling opp. Water Areaal overschrijding 2,2 mg liter nitraat 0,5 mg/l fosfaat	Vrijwel overal hoog tot zeer hoog	Extra doelrealisatie op enkele procenten van het areaal.	Extra doelrealisatie op enkele procenten (ca _ x HE).

Opmerkelijk is dat vanuit milieu, landschap en cultuurhistorie er weinig onderscheid is tussen HE en SE. Dit zit vooral in het bieden van ruimere mogelijkheden voor schone bedrijvigheid als nieuwe economische drager. Verwacht wordt dat meer intensieve veehouderijbedrijven zullen stoppen en gebruik zullen maken van deze nieuwe mogelijkheden. Vanuit leefbaarheid en economie ligt de voorkeur bij het SE alternatief.

Mate van doelbereik

Vanuit de doelstellingen voor Natuur, Landschap en Cultuurhistorie en water ligt de voorkeur bij het HE alternatief. Vanuit de doelstellingen voor landbouw en recreatie ligt de voorkeur bij het SE alternatief. Voor leefbaarheid zijn de beide alternatieven vergelijkbaar in de mate van doelbereik. In het HE is vooral aandacht voor omgevingskwaliteit en vermindering versterking, in het SE voor levendigheid in het landelijk gebied en de economische structuur.

4.3 Dag- en Verblifsrecreatie

Vanuit de visie wordt veel belang gehecht aan een evenwichtige ontwikkeling tussen economie en ecologie op de Veluwe. Het uitgangspunt bij verblifsrecreatie is het “krimp en groei”-beleid in het CVN. Verbetering van de kwaliteit in de recreatieve sector is hierbij van belang. Uitbreiding van de sector op termijn wordt daarom niet uitgesloten. Criteria daarbij zijn het bieden van een gedifferentieerd aanbod (dag- en verblifsrecreatie) waarbij voor sensationele activiteiten geen ruimte is. Permanente bewoning van recreatieve woningen is een punt van zorg.

Mate van doelbereik

Ten behoeve van de kwaliteitsimpuls voor verblifsrecreatie wordt uitvoering gegeven aan een “krimp en groei”-beleid. Hierbij is een nieuwe ordening van verblifsrecreatie bedrijven noodzakelijk, waarbij op het CVN een nulsaldo wordt gehanteerd. Om te komen tot de beoogde kwaliteitsimpuls is buiten het CVN ruimte nodig voor her en/of nieuw vestiging van verblifsrecreatie. Bij verblifsrecreatie ligt de keuze tussen 75 ha hervestiging van bestaande recreatiebedrijven uit het CVN (HE) of 150 ha her- en nieuw vestiging (nieuwe ondernemers) van recreatiebedrijven (SE). De hectares zijn hierbij een indicatie en worden naar behoefte en mogelijkheden bijgesteld. Daarnaast wordt gezocht naar zoekgebieden voor dagrecreatie, met daarbij de keuze voor extensief of intensief.

Effectvergelijking

De effectvergelijking geeft geen duidelijke voorkeur aan voor een van beide alternatieven. Het SE alternatief zet in op een sterke impuls voor de recreatieve sector en de toeristisch-recreatieve infrastructuur. Het HE-alternatief zet in op een sterke impuls voor de recreatieve sector en is vooral gericht op extensieve vormen van toerisme. Naast de positieve effecten voor de recreatieve sector heeft dit vooral effect op de kwaliteit van de leefomgeving. Oplossingen vanuit het SE alternatief zijn gebaseerd op een intensievere recreatie dan die vanuit het HE alternatief. Het verstorend effect op natuur is daarmee groter. De voorgestelde oplossingen maken in alle gevallen het landschap beter beleefbaar, doordat concentratie van bedrijven plaatsvindt en de bedrijven landschappelijk beter ingepast zijn. De beleefbaarheid van het landschap wordt, door het aantal nieuwe routes en de mogelijke koppeling hiervan aan cultuurhistorische elementen, vergroot.

Op deelgebiedniveau slaat de balans sterker door naar het SE alternatief. Dit wordt met name ingegeven door de positieve invloed op leefbaarheid en economie. Vanuit natuur, water en milieu oogpunt is een lichte voorkeur voor het HE alternatief. De invloed van de recreatieve ontwikkeling op natuur water en milieu is echter gering, omdat de ontwikkelingsruimte wordt gezocht op die locaties waar weinig negatieve invloed is.

4.4 Intensieve veehouderij

Een van de prioritaire doelen van de reconstructie voor de hele Veluwe is het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouwbedrijven. In beide alternatieven is dit het geval.

Verwevingsgebied met accent sterlocatie en Landbouwontwikkelingsgebied

Voor de intensieve veehouderij ligt de keuze bij het bieden van ontwikkelingsruimte aan de te verplaatsen bedrijven uit de varkensvrijzone en extensiveringsgebieden. Hoe groot deze ontwikkelingsruimte moet worden, hangt af van de grootte van het extensiveringsgebied en het daarmee samenhangende aantal van te verplaatsen intensieve veehouderijbedrijven. De ontwikkelingsruimte wordt gezocht in sterlocaties of vestigingslocaties. In het HE alternatief wordt ontwikkeling geboden in plaatselijke vestigingslocaties (3 tot 10 bedrijven) in het landbouwontwikkelingsgebied. In het SE alternatief is dit op sterlocaties in het verwevingsgebied met accent sterlocaties en op regionale vestigingslocaties (maximaal 25 bedrijven) in het landbouwontwikkelingsgebied. Uitgaande van een extensiveringszone van tussen de 250 meter rondom voor verzuring gevoelig gebied gaat het voor de Veluwe als geheel om de verplaatsing van tussen de 20 (SE) en 36 (HE) bedrijven uit extensiveringszones en varkensvrije zones. Vanuit effectiviteitsoverwegingen kan de zone groter of kleiner worden waardoor het aantal te verplaatsen bedrijven anders kan worden.

Effectvergelijking

In totaal zijn de effecten van het hydro-ecologisch alternatief iets positiever dan die van het sociaal-economisch alternatief, omdat er meer wordt bijgedragen aan water- en milieudoelen. In het HE alternatief zijn meer verplaatsingen opgenomen uit een groter extensiveringsgebied dan in het SE alternatief. Effecten van verplaatsen van bedrijven hebben een positief effect op de verschillende milieuthema's, maar met name op verzuring. De versterking neemt meer af in het HE alternatief dan in het SE alternatief er van uitgaande dat de te verplaatsen en/of stoppende bedrijven een deel van hun stallen slopen.

Het SE alternatief draagt positief bij aan de milieudoelstellingen omdat er planologische ruimte kan worden gegeven aan wonen en schone functies, als alternatief voor intensieve veehouderij. Doordat in het HE alternatief geen sterlocaties voorzien zijn, zijn de effecten op verstoring en beeldkwaliteit in dit geval minder negatief dan in het SE alternatief. Vanuit leefbaarheid en economie is er geen voorkeur, omdat in beide gevallen nieuwe economische kansen voor de toekomst worden geboden.

Op deelgebiedsniveau slaat de balans sterker door naar HE in de deelgebieden Harmonie, Zichtbare Overgangen, Blauwe Bron, Ontspanning voor de stad en het Wei(ij)dse landschap.

Extensiveringsgebied

In de visie is een van de prioritaire doelen het beschermen van de EHS. Een zone van 500 meter rondom het CVN biedt hiermee een grotere bescherming dan een zone van 250 meter. Daarnaast is een van de doelen ontwikkelingskansen bieden aan de intensieve veehouderij. De verwachting is dat door het verplaatsen en/of beëindigen van de bedrijven meer perspectief wordt geboden aan de sector als geheel in de aangewezen ontwikkelingsgebieden.

Het doel van het aanwijzen van extensiveringsgebied is om ten behoeve van de natuur de ontwikkeling van intensieve veehouderij te beperken. Er is geen ruimte voor vestiging of uitbreiding van bedrijven.

De aanwijzing kan hoge kosten met zich mee brengen. Perspectiefvolle intensieve veehouderijen (> 70 NGE) worden op slot gezet en worden geholpen om te verplaatsen of te beëindigen. Daarom is de keuze voor soort en omvang van de gebieden die als extensiveringsgebied worden aangewezen van groot belang. Na gebleken effectiviteit (vanuit het milieuonderzoek) kan de zone van 250 meter vermeerderd (tot 500 meter) of verminderd worden (tot 0). Een algemene of generieke toepassing van deze categorieën is niet effectief, want voor veel gebieden geldt vermoedelijk dat het beëindigen van een enkel intensief bedrijf in het invloedsgebied van een natuurgebied marginale milieuwinst oplevert.

Effectvergelijking

Bij beide alternatieven is de omvang van het extensiveringsgebied afhankelijk gesteld van de effectiviteit van de zonering. Uit effectstudies van Alterra blijkt dat zowel de kosteneffectiviteit als de milieueffectiviteit van een 250 m en een 500 m zone zonering rond het CVN (en in de Agrarische Enclave) relatief groot zijn. Een 500 meter zone levert globaal twee maal zoveel milieuwinst op dan een 250 m zone. De kosten liggen wel hoger. Maar de kosten per mol depostiereductie liggen ongeveer op hetzelfde niveau.

Buiten het CVN is de kosteneffectiviteit van zonering veel minder groot omdat de natuurgebieden daar veel kleiner zijn. De kosten van het uitbreiden van de zonering van 250 m naar 500 meter lopen er meer uiteen. In de noordelijke IJsselvallei neemt de effectiviteit van een ruimere zone verder af terwijl de kosten soms sterk oplopen. (zie ook Achtergronddocument Milieuanalyse deel 4 van Alterra).

4.5 Verschillen SE en HE per thema

Tabel 3: Verschillen SE en HE t.o.v. autonome ontwikkeling

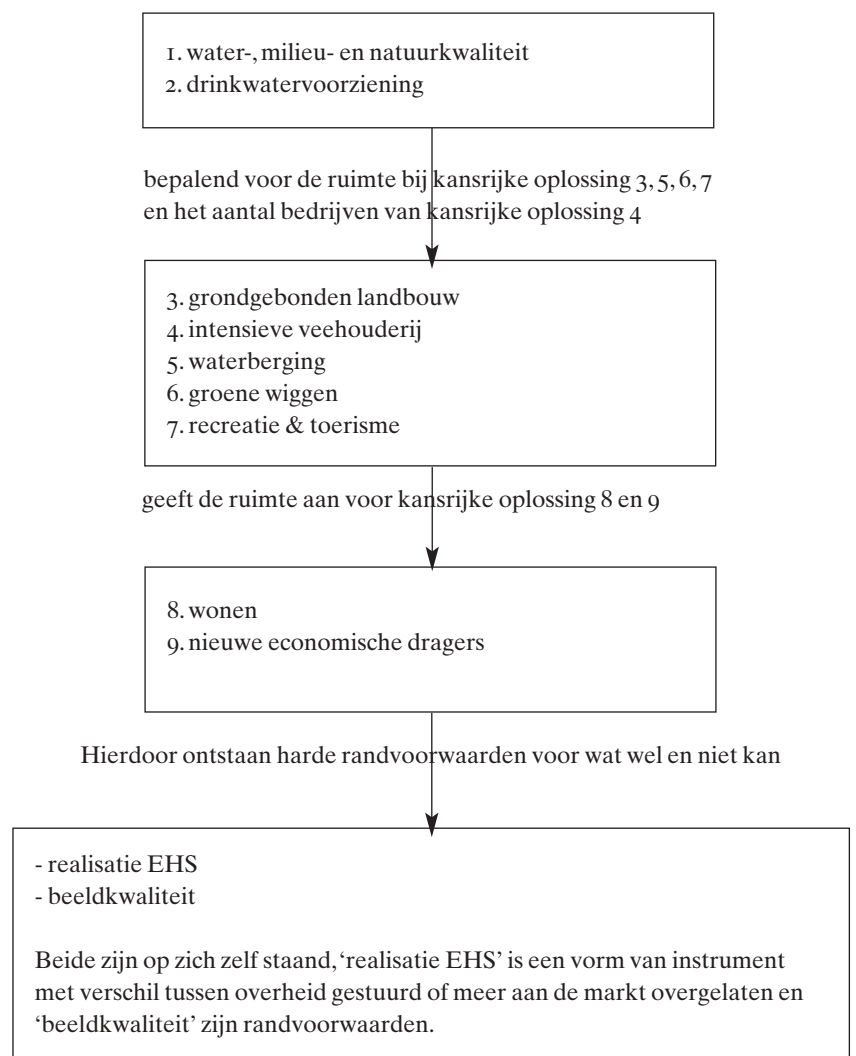
Kansrijke oplossingen		Ruimtelijke kwaliteit	Leefbaarheid en economie	Water	Milieu	Natuur	Landschap en cultuur-historie
Water-, milieu- en natuurkwaliteit	HE	++	0/+	++	+	*	++
	SE	+	0	+	0/+	*	+
Grondgebonden landbouw	HE	+	0/+	++	+	+	+
	SE	0/+	+	+	0/+	0	0/+
Intensieve veehouderij	HE	++	++	0/+	+	++	0/+
	SE	+	++	0/+	0/+	+	0/+
Drinkwatervoorziening	HE	+	+	++	+	++	++
	SE	0/+	0	0/+	0/+	0	++
Groene wiggen	HE	++	0/+	+	0	++	++
	SE	+	0/+	+	0	+	+
Wonen	HE	++	-	0/+	0/+	++	++
	SE	+	+	0	+	0	0/+
Realisatie EHS	HE	++	+	++	0/+	++	+
	SE	++	+	+	0	+	+
Recreatie en toerisme	HE	+	+	0	0	-	0/+
	SE	0/+	++	0	-/0	--	++
Beeldkwaliteit	HE	++	+	+	0	+	++
	SE	++	+	+	0	+	++
Nieuwe economische dragers	HE	+	0/+	0/+	0/+	+	+
	SE	0/+	++	0	+	-	0/+
Waterberging	HE	+	0	0/+	0	+	0/+
	SE	+	+	0/+	0	0	0/+

* Deze effecten staan onder water en milieu

4.6 Keuzen HE/SE per deelgebied

Bij de keuzen van de verschillende kansrijke oplossingen is een aantal keuzen niet los van elkaar te maken. Hieronder volgt een schema (figuur 2) waarin is aangegeven hoe de samenhang is tussen de verschillende kansrijke oplossingen. Dit houdt in dat de eerste keuze bepalend is voor de invulling van enkele volgende.

Vervolgens vindt per deelgebied de vergelijking van de alternatieven plaats

Figuur 2: samenhang tussen de verschillende kansrijke oplossingen.

4.6.1 Blauwe Bron/Noord west IJsselvallei

Vanuit de visie voor dit deelgebied wordt er belang aan gehecht om de kracht van het van nature schone water te benutten en het watersysteem zoveel mogelijk leidend te laten zijn voor de ordening van de verschillende functies. Daarmee is het watersysteem op het niveau van stroomgebieden sterk sturend.

Effectvergelijking

Voor een groot deel van dit deelgebied zijn de kansrijke oplossingen van beide alternatieven vergelijkbaar. Reden hiervoor is de overlap van verschillende kwetsbare natte functies, met de daarbij behorende beïnvloedingsgebieden, zoals HEN/SED-wateren, waterafhankelijke landnatuur en oppervlaktewater voor drinkwater. Het beperkte verschil in beïnvloedingsgebied leidt echter wel tot een verschil in beoordeling van de twee alternatieven. De kansrijke oplossingen t.b.v. water-, milieu- en natuurkwaliteit en voor grondgebonden landbouw uit het HE alternatief dragen positiever bij aan de effecten op natuur en de water- en milieukwaliteit ervan, dan die uit het SE alternatief. Dit komt omdat de mogelijkheden voor realisatie en bescherming van de kwetsbare natte functies uitvoerbaar zijn voor grotere en hele stroomgebieden. Ook bij drinkwatervoorziening heeft de maximale variant (HE) meer positieve effecten dan de minimale variant (SE), doordat er een groter gebied schoon wordt gemaakt t.b.v. drinkwatervoorziening.

Mate van doelbereik

Het hydro-ecologisch alternatief draagt het meeste bij aan het realiseren van de prioritaire doelen. Alternatieve bronnen zoeken voor inzet van oppervlaktewater voor infiltratie-terugwinning en bescherming en herstel van natte natuur zijn de belangrijkste doelen voor de Blauwe Bron en worden vooral in het HE alternatief gerealiseerd. Dit alternatief biedt een maximale bescherming van kwetsbare functies, door een combinatie van bescherming voor drinkwatervoorziening uit oppervlaktewater en voor natte natuur. Er is voldoende schoon grond en oppervlaktewater binnen hele stroomgebieden.

4.6.2 We(ij)dse Landschap/ Noord oost IJsselvallei

Vanuit de visie ligt de prioriteit bij het bieden van goede ontwikkelingskansen voor de landbouw en het behouden van de openheid. Dit alles in combinatie met waterberging.

Effectvergelijking

In dit deelgebied zijn geen uitgesproken verschillen in effecten tussen beide alternatieven. Kansrijke oplossingen uit het hydro-ecologisch alternatief gericht op water-, milieu- en natuurkwaliteiten hebben een positiever effect dan die uit het sociaal-economisch alternatief, met name omdat alle natte natuur hersteld wordt. Voor de kansrijke oplossingen voor intensieve veehouderij levert het HE alternatief een positiever effect op dan het SE alternatief door het verminderen van de verstening. Grondgebonden landbouw heeft in het HE en SE alternatief vergelijkbare effecten. Echter de positievere bijdrage van grondgebonden landbouw aan de economie is groter bij het SE alternatief dan bij het HE alternatief. Het HE alternatief draagt meer bij aan het behoud van de openheid dan het SE alternatief, echter in beide alternatieven wordt de openheid behouden. Voor de nieuwe economische dragers gaat de voorkeur uit naar het SE-alternatief, evenals voor recreatie en toerisme, omdat dit alternatief een economische impuls geeft aan het gebied en de verbinding met het CVN tot stand komt door routestructuren. Dit vergroot ook de beleefbaarheid van het landschap.

Mate van doelbereik

Het sociaal-economisch alternatief draagt het meeste bij aan het realiseren van de prioritaire doelen. Hierbij zijn vooral de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw belangrijk. Er worden veel ontwikkelingskansen gegeven aan intensieve veehouderij en ook grondgebonden landbouw krijgt veel ruimte. De ontwikkelingen moeten zorgvuldig worden afgestemd op de wens van het behouden van een wijds open landschap, met koeien in de wei.

4.6.3 Ontspanning voor de stad/ Stedendriehoek

De visie legt prioriteit bij het in goede banen leiden van de aanwezigheid van de stad op het gebied. Het is hier van belang dat de beschikbare ruimte voor de verschillende functies gekozen wordt voor goede balans tussen ruimte voor wonen, recreatie, nieuwe economische dragers, landbouw en de stedelijke ontwikkelingen.

Effectvergelijking

De effecten van beide alternatieven zijn vergelijkbaar. Bij de kansrijke oplossingen water-, milieu- en natuur levert het HE alternatief een grotere bijdrage aan het realiseren van de natuurdoelen dan het SE alternatief. Er worden meer gebieden beschermd, waaronder in de Beekbergerpoort. De kansrijke oplossing voor intensieve veehouderij scoort het HE alternatief iets beter ten opzichte van het SE alternatief doordat de intensieve veehouderij bij HE het gebied uitgaat naar de vestigingslocatie. Voor recreatie en toerisme gaat de voorkeur uit naar het SE alternatief, omdat hierbij meer ontwikkelingen mogelijk zijn rondom Bussloo. In het SE alternatief is meer ruimte voor nieuwe economische dragers in de vorm van wonen.

Mate van doelbereik

Vanuit de prioritaire doelen wordt recreatie, grondgebonden landbouw en toegankelijkheid van het gebied als belangrijkste gezien. Het sociaal-economisch alternatief levert de meest positieve bijdrage aan het realiseren van de prioritaire doelen.

4.6.4 Harmonie/ Zuidelijke IJsselvallei

De visie geeft prioriteit aan de verwevenheid en de goede balans tussen de verschillende functies. Dit samenspel moet versterkt worden binnen de bestaande karakteristiek van het gebied, waarbij cultuurhistorie wordt benut.

Effectvergelijking

Kansrijke oplossingen uit het hydro-ecologisch alternatief hebben in het algemeen positievere effecten dan die uit het sociaal-economisch alternatief. Het gaat hierbij met name om de effecten gericht op de water-, milieu- en natuur kwaliteiten, intensieve veehouderij en de inzet van oppervlaktewater voor infiltratie-terugwinning. Doordat meer natuurgebieden beschermd worden, worden de doelstellingen voor water, milieu en natuur in het HE alternatief het beste gerealiseerd. Het SE alternatief heeft meer ruimte voor menselijk handelen waardoor de verwevenheid beter in stand wordt gehouden.

Mate van doelbereik

De keuze voor een van de alternatieven is lastig omdat de prioritaire doelen in dit deelgebied erg divers zijn. De prioritaire doelen zijn gericht op landschappelijke versterking, recreatieve ontwikkeling en het behoud van natte natuur. De diversiteit is ingegeven door de verwevenheid en de kwaliteiten van het gebied. De mate van doelbereik wordt ook bepaald door de verwevenheid.

4.6.5 Zichtbare overgangen/ Randmeergebied

Op basis van de visie wordt prioriteit gegeven aan een ontwikkeling die erop gericht is om de overgangen te versterken en de botanische waarden te behouden. Daarnaast wordt er gestreefd naar goede ontwikkelingskansen voor de landbouw.

Effectvergelijking

In beide alternatieven treden grote verschillen op tussen de effecten van de kansrijke oplossingen gericht op water-, milieu- en natuur kwaliteiten en landbouw. Dit is te herleiden naar het grote verschil in areaalgrootte van de beïnvloedingsgebieden van natuur bij de twee alternatieven. Het grote beïnvloedingsgebied bij het HE alternatief levert meer bijdrage aan de doelen dan het SE alternatief. Voor de andere kansrijke oplossingen gaat de voorkeur ook uit naar het HE alternatief, al verschillen de effecten van de resterende kansrijke oplossingen weinig.

Mate van doelbereik

De hoogste prioriteit heeft het versterken van de economische structuur in dit gebied, het zichtbaar houden van de overgangen van CVN naar randmeer en behouden van de grondgebonden landbouw in combinatie met weidevogelbeheer. Het sociaal-economische alternatief levert de meeste bijdrage aan de realisatie van deze prioritaire doelen. Het HE alternatief levert een grotere bijdrage aan het behoud van de botanische waarden, met name langs de randmeerkust en langs beken.

4.6.6 Sleutel voor dynamiek/Agrarische Enclave

Op basis van de visie wordt prioriteit gelegd bij de toekomstige balans tussen natuur en landbouw. Beide moeten een toekomst krijgen in dit gebied. De waterkwaliteit en de natuurwaarden van de Hierdense beek zijn daarbij leidend. De andere functies moeten zich schikken in de ruimte die de natuur en de landbouw geven.

Verplaatsing van intensieve veehouderij naar sterlocaties binnen de enclave blijkt vanuit milieu en kosten effectiviteit niet effectief te zijn. Beëindigen en/of verplaatsen naar ver buiten de Agrarische Enclave en het nemen van technische maatregelen dragen vanuit dit oogpunt meer bij aan de doelen voor natuur, water en milieu.

Effectvergelijking

De effectvergelijking is afkomstig uit het convenant en geldt alleen voor de Agrarische Enclave. Deze is niet gebaseerd op het Alterra-onderzoek. Voor de Enclave is uitgegaan van andere alternatieven en de autonome ontwikkeling is op een andere manier geformuleerd.

Alternatieven	NH3 winst	Andere winst	Kosten
Autonome ontwikkeling (groei buiten natuurzone mogelijk tot bedrijfsemissieplafond)	20%	Ontstening: 7.250 m2	Kosten overheid € 0 milj kosten sector € 2,6 milj.
Extensivering (25% verplaatsing)	35%	Ontstening: 52.500 m2 Geur vermindering	Kosten € 11,7 milj
Verweving (emissiearm 50%)	45%	Geen ontstening Geurreductie: 20-50%	Overheidskosten € 6,9 milj kosten sector € 5,4 tot 2015 afh v. systeem
Combinatie verweving en extensiveringsgebied	52%	Ontstening: 25.000m2 Geurreductie: 20-50% Verbetering waterkwaliteit	Overheidskosten € 11,9 milj kosten sector € 4,4 tot 2015
100% verplaatsen	62%	Ontstening: 93.625m2 Geurvermindering groot Verbetering waterkwaliteit	Kosten € 23,7 milj

Intensieve veehouderij met grond:

De waterkwaliteit is vooral afhankelijk van het bemestingsniveau van de grond en daarmee is het aantal kalverplaatsen van weinig invloed. Door de verplichting van aansluiting op de kalvergierzuivering en door verplaatsing van een aantal bedrijven uit de meest kwetsbare kwelgebieden (en beken) (zie aanwijzing extensiveringsgebied) zal de beek op termijn minder belast worden.

De toename van de natuurontwikkeling is mogelijk door beëindiging, verplaatsing van bedrijven maar met name door kavelruil en particulier natuurbeheer van gronden. Met de eigenaren moet dan besproken worden hoe de grond beschikbaar kan komen voor natuurontwikkeling (kavelruil, beheersmaatregelen, verkoop aan BBL)

4.6.7 Eindeloze Veluwe/ CVN

De visie geeft prioriteit aan een balans tussen ecologie en economie. De bescherming van het grootste aaneengesloten natuurgebied van Nederland is daarbij leidend. Dat wil niet zeggen dat er geen andere functies mogelijk zijn.

Effectvergelijking

De meeste maatregelen ten behoeve van CVN worden genomen in de deelgebieden rondom het CVN en de Gelderse Vallei. In de effectvergelijking van de deze deelgebieden wordt over de maatregelen gesproken. De kansrijke oplossingen die op het CVN spelen zijn recreatie en terugdringen van de grondwaterwinning. Hiervoor zijn de effecten van het hydro-ecologisch alternatief positiever dan die van het sociaal economisch alternatief. Voor recreatie komt dat doordat er minder verstoring door clustering optreedt en het CVN beter wordt ontsloten voor recreanten. Met betrekking tot drinkwater wordt in het HE alternatief een groter gebied beschermd en wordt de verdroging meer teruggedrongen dan in het SE alternatief.

De kansrijke oplossing voor wonen leidt in het HE alternatief tot minder verstening dan in het SE alternatief. De maatregelen die specifiek worden genomen in V2010 zijn autonoom en daarom niet meegenomen in de effectvergelijking. Deze maatregelen zijn wel opgenomen in de kosten berekening.

Mate van doelbereik

De prioritaire doelen voor het CVN richten zich op een kwaliteitsverbetering voor natuur en recreatie, met de natuurkwaliteiten daarbij als sturend thema. Het HE alternatief zal het beste bijdragen aan deze doelen. Een ander doel is de omsingeling te voorkomen. Dit wordt in de deelgebieden buiten het CVN en in de Gelderse Vallei opgelost.

Conclusies en effecten

Voorkeursalternatief / Meest milieuvriendelijke alternatief

5.1 VKA Veluwe totaal

Veluwe totaal

Voor de Veluwe totaal is niet een duidelijke voorkeur aan te geven voor één van beide alternatieven. Belangrijk hierbij is wat belangrijker wordt gevonden: economie of ecologie. Per deelgebied is deze keuze makkelijker te maken.

Dag- en verblijfsrecreatie

Gekoppeld aan “krimp en groei” wordt ruimte gezocht voor hervestiging van verblijfsrecreatie buiten het CVN. Hiervoor is een zoekgebiedenkaart gemaakt, die is opgesteld aan de hand van criteria. Voor ontwikkelingen van intensieve dagrecreatie worden dezelfde zoekgebieden gehanteerd. Onder welke voorwaarden en in welke mate her en/of nieuw vestiging mag gaan plaatsvinden is in het VOP/cMER nader uitgewerkt.

Intensieve veehouderij

Verwevingsgebied met accent sterlocatie en Landbouwontwikkelingsgebied

In het voorkeursalternatief wordt de intensieve veehouderij, komende uit de varkensvrijzone en extensiveringsgebieden, geconcentreerd in sterlocaties en een plaatselijke vestigingslocatie (3-10 locaties) in het landbouwontwikkelingsgebied ten oosten van de afslag Vaassen van de A50. Deze locaties worden planologisch veiliggesteld. Er is alleen ruimte voor bedrijven die van de Veluwe komen, niet voor opvang uit landsdeel oost.

Extensiveringsgebied

Gekozen is voor een zone van 250 met rondom het CVN en de parels buiten het CVN. Op basis van milieu winst kunnen buiten het extensiveringsgebied in overleg met agrariërs op vrijwillige basis extensiveringslocaties worden aangewezen.

5.2 VKA per deelgebied

Voor de gehele Veluwe is niet voor één van de alternatieven HE of SE te kiezen. Gekozen is om per deelgebied een afweging te maken welk van de alternatieven het beste invulling geeft aan het realiseren van de visie en doelen voor het betreffende deelgebied. Ook kan het VKA een combinatie zijn van het HE en SE-alternatief. Deze keuze per deelgebied wordt het voorkeursalternatief genoemd. De keuze is gebaseerd op de effectvergelijking en mate van doelbereik uit hoofdstuk 4.

Blauwe Bron/Noord west IJsselvallei

Op basis van de vergelijking uit hoofdstuk 4 gaat de voorkeur voor de Blauwe Bron uit naar het HE-alternatief. De water- en milieucondities worden binnen enkele stroomgebieden zoveel mogelijk verbeterd ten behoeve van de realisatie en bescherming van natte natuur, openbare drinkwatervoorziening uit oppervlaktewater en de sprengen en beken. Vrijkomende agrarische bebouwing in de beïnvloedingsgebieden van natte natuur worden gesloopt; ook is er geen ruimte voor nieuw vestiging. Dit biedt mogelijkheden voor het realiseren van nattere condities in de beekdalen. In de beïnvloedingsgebieden is ruimte voor extensieve grondgebonden landbouw. Voor de functies wonen en bewoning zijn mogelijkheden aanwezig op de drogere, vaak hoger gelegen, gronden.

Wei(ij)dse Landschap/ Noord oost IJsselvallei

De voorkeur gaat in dit deelgebied uit naar het sociaal-economisch alternatief. Deze keuze is met name ingegeven doordat dit het enige gebied is waar goede ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw liggen, zowel voor grondgebonden landbouw als intensieve veehouderij. Een sterke economische functie in combinatie met behoud van openheid.

Ontspanning voor de stad/ Stedendriehoek

Het sociaal economisch alternatief voor wonen, nieuwe economische dragers, landbouw en recreatie en toerisme speelt het best in op de aanwezigheid van en de ontwikkelingen vanuit de stad. Deze geven de ruimte aan voor de andere kansrijke oplossingen.

Harmonie/ Zuidelijke IJsselvallei

De voorkeur gaat uit naar een combinatie van beide alternatieven. Op basis van de visie wegen de effecten op landschap en cultuurhistorie en op ruimtelijke kwaliteit zwaarder ten opzichte van de andere aspecten. Ook wordt veel belang gehecht aan de bescherming van de vele natte parels in dit deelgebied. De omvang van de beïnvloedingsgebieden wordt bepaald door de parels, prioritair natuur en HEN-wateren. Binnen de groene wiggen wordt de overgang van CVN naar IJssel zichtbaar en worden de natte natuurgebieden beschermd. De grondgebonden landbouw kan zich binnen deze randvoorwaarden verder ontwikkelen. In het hele gebied is versterking van recreatieve ontsluiting gewenst. Het Apeldoorns Kanaal speelt daarin een belangrijke rol. De vraag is echter in hoeverre de bevaarbaarheid door motorboten, inzet van oppervlaktewater voor infiltratie-terugwinning en SED functie met elkaar zijn te verenigen.

Zichtbare overgangen/ Randmeergebied

In deelgebied 'zichtbare overgangen' is gekozen voor een mix van het HE en SE alternatief. Voor het realiseren van de water-, milieu- en natuurkwaliteiten is het beste te kiezen voor een mix van het SE/HE-alternatief (afhankelijk van de uitkomst van de discussie over de invloed van bemesting op SED-wateren en de relatie met de stroomgebieden), waarmee de ruimte geboden wordt voor de grondgebonden landbouw, maar ook bescherming wordt geboden aan de belangrijke natuurwaarden. Voor de resterende kansrijke oplossingen wordt bekeken hoe deze bij kunnen dragen aan de visie. Hiervoor geldt dat het HE alternatief de beste basis vormt.

Sleutel voor dynamiek/Agrarische Enclave

Op basis van de vergelijking van de drie opties ten opzichte van autonome ontwikkeling hebben de betrokken partijen gekozen voor de optie 'combinatie van verwevingsgebied en extensiveringsgebied'.

De motivatie voor de keuze is dat deze het meeste tegemoet komt aan de visie op het gebied en de verschillende belangen van de betrokken partijen. De winstpunten van dit alternatief zijn:

-
- Totale emissie wordt ver terug gedrongen tegen aanvaardbare kosten (t.o.v. andere opties en de autonome ontwikkeling);
 - rondom de meest kwetsbare natuur wordt de emissie gericht aangepakt ;
 - prioriteit voor de meest kwetsbare natuur (niet op alle natuur) en het actief inzetten van maatregelen op dit gebied ;
 - warme sanering van de landbouw in de extensiveringsgebieden;
 - met maatwerk ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw in verwevingsgebieden;
 - ruimte voor ontwikkeling van kalverhouderij in overige natuurzones waar nu geen ruimte is volgens bestemmingsplan (wordt verwevingsgebied);
 - verbetering van de waterkwaliteit van de Hierdense beek;
 - stimulans voor de realisatie van de EHS (dmv kavelruil en particulier beheer);
 - behoud en verbetering van de kwaliteit van dit mooie landelijk gebied;
 - ruimte voor agrariërs om te blijven wonen in dit gebied en nieuwe economische activiteiten te kunnen ontwikkelen die aansluiten op de kwaliteit van het gebied. De sociaal-economische structuur in het gebied blijft behouden;
 - het integrale pakket aan maatregelen maakt dat de ontwikkelingen in dit gebied gestuurd kunnen worden richting duurzame landbouw met natuurontwikkeling in het gebied;
 - het aansluit bij de Habitat richtlijnen (hoewel de consequenties hiervan nog onduidelijk zijn);
 - het sluit aan bij de ontwikkelingen rond de A1-eiwit corridor.

Eindeloze Veluwe/ CVN

Via V2010 zal een groot deel van de doelen voor het CVN gerealiseerd worden. Reconstructie levert vanuit de andere deelgebieden en de Gelderse Vallei bijdragen aan de verbetering van de natuurkwaliteit door vermindering van verdroging en verzuring. Ook wordt in alle deelgebieden een bijdrage geleverd aan het voorkomen van omsingeling van het CVN door o.a. groene wiggen. De recreatieve kwaliteitsimpuls wordt gerealiseerd door “krimp en groei” en verbetering van de recreatieve ontsluiting en verbinding met de omgeving. VAB's in de kleine enclaves worden gesloopt.

5.2 Het Meest Milieuvriendelijk Alternatief

Om te komen tot een realistisch Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) worden het sociaal-economisch alternatief en het hydro-ecologisch alternatief opnieuw met elkaar vergeleken. Bij het MMA gaat het vooral om de milieueffecten te weten: water, milieu en natuur. Mate van doelbereik en de visie spelen hierbij geen rol. Op basis van deze beperkte effectvergelijking wordt dan het MMA samengesteld. (Voor uitgebreide beschrijving MMA zie bijlage II)

Effectvergelijking

Tabel 4 geeft een overzicht van de effecten op water, milieu en natuur voor de totale Veluwe. Voor een uitgebreide effectvergelijking wordt verwezen naar bijlage 4 VOP/cMER en de achtergronddocumenten.

Kansrijke oplossingen gericht op:		Water	Milieu	Natuur
Water-, milieu- en natuurkwaliteit	HE	++	+	*
	SE	+	0/+	*
Grondgebonden landbouw	HE	++	+	+
	SE	+	0/+	0
Intensieve veehouderij	HE	0/+	+	++
	SE	0/+	0/+	+
Wonen	HE	0/+	0/+	++
	SE	0	+	0
Groene wiggen	HE	+	0	++
	SE	+	0	+
Waterberging	HE	0/+	0	+
	SE	0/+	0	0
Drinkwatervoorziening	HE	++	+	++
	SE	0/+	0/+	0
Nieuwe economische dragers	HE	0/+	0/+	+
	SE	0	+	-
Recreatie & toerisme	HE	0	0	-
	SE	0	-/0	--
Realisatie EHS	HE	++	0/+	++
	SE	+	0	+
Beeldkwaliteit	HE	+	0	+
	SE	+	0	0

Tabel 4: effectvergelijking voor het MMA

Conclusie

Het HE alternatief is vanuit dit oogpunt voor alle kansrijke oplossingen het Meest Milieuvriendelijk Alternatief. Wanneer de effecten bekeken worden per deelgebied dan komt ook het HE alternatief eruit als het Meest Milieuvriendelijke alternatief. Dit betekent dat het HE gelijk is aan het MMA. In paragraaf 5.4 zal worden aangegeven waarin het Voorkeursalternatief verschilt van het MMA en in hoeverre het VKA meer milieuvriendelijk gemaakt kan worden.

Een vergaand Meest Milieuvriendelijke alternatief om de doelen van ammoniakemissie te halen is niet realistisch

De vraag was een realistisch MMA te ontwikkelen. Als we kijken naar de effecten van milieu en in het bijzonder die van de ammoniakemissie van de intensieve veehouderij dan blijkt dat een ammoniak-emissiereductie van 75% , die nodig is om aan de lange termijn doelstellingen te voldoen, absoluut niet realistisch is. Via de autonome ontwikkeling wordt verwacht dat er een reductie van ongeveer 25% plaatsvindt. De alternatieven van de reconstructie voegen daar nog eens 2 tot 4 % aan toe.

Voor 75% emissiereductie zijn ingrijpende maatregelen nodig om op termijn de milieudoelstellingen te realiseren. Eigenlijk komt het er op neer dat er op de kwetsbare zwak gebufferde zandbodems van de Veluwe helemaal geen plaats is voor intensieve veehouderij (o-emissie) en de melkveehouderij zal volstrekt grondgebonden moeten worden.

Wat betreft maatregelen in de reconstructie zou gedacht kunnen worden aan het volgende:

- extensiveringsgebied rond alle voor verzuring gevoelige natuur minimaal op 500 m.;
- verwevingsgebied zonder hervestiging vanaf 500 tot 3000m.
- verwevingsgebied met accent sterlocatie op kleigrond of tenminste op 3 km afstand van voor verzuringgevoelige natuur.
- Alleen landbouwontwikkelingsgebied op kleigrond op tenminste 5 km vanaf voor verzuring gevoelige natuur.

De effecten zullen op korter termijn niet eens veel verschillen van het VKA en MMA, maar op den duur zal er onder druk van voortdurende schaalvergroting een beweging plaatsvinden van de intensieve veehouderij vanaf het zand naar de klei. Een nadere definiëring van grondgebonden veehouderij en voldoende sturing (ook via RO) daarop, zal ook de belasting van de natuur door melkveehouderij terug kunnen brengen.

Kijkend naar het reconstructiegebied Veluwe betekent dit dat er geen ruimte zou zijn voor een landbouwontwikkelingsgebied en dat een deel van het nu aangewezen landbouwontwikkelingsgebied een verwevingsgebied en verwevingsgebied met accent sterlocatie zou moeten zijn. Gezien de visie voor de Veluwe, om intensieve veehouderij toekomstperspectief te bieden, en de kosten met bovenstaande gemoeid zijn wordt dit niet gezien als een realistische keuze.

5.3 Effectvergelijking VKA en MMA

Tabel: Maatregelen en effecten per kansrijke oplossing in de autonome ontwikkeling, het meest milieuvriendelijk alternatief en het voorkeursalternatief

Gebruikte afkortingen:

R k	Ruimtelijke kwaliteit
L&e	Leefbaarheid en economie
W	Water
M	Milieu
N	Natuur
L&c	Landschap en cultuurhistorie

Gebruikte waardering:

--	= zeer negatief effect ten opzichte van de autonome ontwikkelingen
-	= negatief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
o/-	= een minimaal negatief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
o	= geen afwijking ten opzichte van de autonome ontwikkeling
-/+	= zowel een negatief als een positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
o/+	= een minimaal positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
+	= positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
++	= zeer positief effect ten opzichte van de autonome ontwikkeling
nvt	= niet van toepassing

Tabel 5: Maatregelen en effecten per opgave voor de autonome ontwikkeling, het meest milieuvriendelijk alternatief en het voorkeursalternatief

	Autonome ontwikkeling	Meest Milieuvriendelijke Alternatief	Voorkeursalternatief	Toelichting																							
Water-, milieu- en natuurkwaliteit	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> Adhoc sectoraal Wav: 250 m. rond voor verzuringgevoelige natuur 	<ul style="list-style-type: none"> Optimaliseren waterkwaliteit en -kwaliteit alle natuur en HEN- en SED-wateren in beïnvloedingsgebieden Milieu: Extensiveringsgebied aanwijzen van 500 m. rond alle voor verzuringgevoelige natuur - 36 te verplaatsen bedrijven > 70 NGE - 63 te beëindigen bedrijven < 70 NGE Agrarische Enclave : extensiveringsgebied 	<ul style="list-style-type: none"> Blauwe Bron, Centraal Veluws Natuurgebied en Agrarische Enclave: - Optimaliseren waterkwaliteit en -kwaliteit alle natuur en HEN- en SED-wateren in beïnvloedingsgebieden - Randmeergebied, Stedendriehoek, Noordoost en Zuidelijke IJsselvallei: - Optimaliseren waterkwaliteit en -kwaliteit HEN-wateren, parel en prioritaire natuur. - Milieu: extensiveringsgebied aanwijzen van: <ul style="list-style-type: none"> - 250 m. rond CVN - 250 m. rond voor verzuringgevoelige parel - 29 te verplaatsen bedrijven > 70 NGE - 31 te beëindigen bedrijven < 70 NGE - Agrarische Enclave: combinatie verwevingsgebied en extensiveringsgebied 	--																						
	Effecten		<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>++</td> <td>0/+</td> <td>++</td> <td>+</td> <td>*</td> <td>++</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	++	0/+	++	+	*	++	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>0/+</td> <td>+</td> <td>0/+</td> <td>*</td> <td>++</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	0/+	+	0/+	*
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
++	0/+	++	+	*	++																						
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
+	0/+	+	0/+	*	++																						
Grondgebonden landbouw	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> Minas Verkaveling alleen in landinrichtingsprojecten en MKZ-gebieden Verbeteren productie-omstandigheden alleen in landinrichtingsprojecten 	<ul style="list-style-type: none"> Extensiveren en bemesting terug brengen tot gewenste waterkwaliteit voor alle waterbeïnvloedingsgebieden 	<ul style="list-style-type: none"> Randmeergebied, Stedendriehoek, Noordoost en Zuidelijke IJsselvallei extensiveren en bemesting terug brengen tot gewenste water-kwaliteit voor waterbeïnvloedingsgebieden van HEN-wateren, parel en prioritaire natuur. - Blauwe Bron, CVN en Agrarische Enclave: voor alle waterbeïnvloedingsgebieden 	<ul style="list-style-type: none"> Overeenkomsten MMA en VKA: - Verkaveling in het hele gebied - Verbeteren productieomstandigheden van gangbare landbouw buiten beïnvloedingsgebieden 																						
	Effecten		<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>0/+</td> <td>++</td> <td>+</td> <td>+</td> <td>+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	0/+	++	+	+	+	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>+</td> <td>+</td> <td>0/+</td> <td>+</td> <td>+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	+	+	0/+	+
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
+	0/+	++	+	+	+																						
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
+	+	+	0/+	+	+																						

	Autonome ontwikkeling	Meest Milieuvriendelijke Alternatief	Voorkeursalternatief	Toelichting																								
Intensieve veehouderij	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkeling op eigen kracht Beperkte ontwikkelingsmogelijkheden 	<ul style="list-style-type: none"> 36 bedrijven verplaatsen naar: <ul style="list-style-type: none"> Vestigingslocatie nabij Epe/Vaassen (landbouwontwikkelingsgebied) Naar buiten de Veluwe 	<ul style="list-style-type: none"> 29 bedrijven verplaatsen naar: <ul style="list-style-type: none"> Plaatselijke vestigingslocatie nabij Epe/Vaassen (landbouwontwikkelingsgebied) Hervestiging op sterlocatie (verweving met sterlocaties) 																								
	Effecten		<p>Milieu-effecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aantal ha's schoon 6.232,- Kosten per ha schoon € 4.708,- Totale depositiereductie in mol 2.127.800,- Kosten per 10 mol depositiereductie € 140,- <table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>++</td> <td>++</td> <td>0/+</td> <td>+</td> <td>++</td> <td>0/+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	++	++	0/+	+	++	0/+	<p>Milieu-effecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aantal ha's schoon 2.766 Kosten per ha schoon € 5.437,- Totale depositiereductie in mol: 875.577 Kosten per 10 mol depositiereductie € 210,- <table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>++</td> <td>0/+</td> <td>0/+</td> <td>+</td> <td>0/+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	++	0/+	0/+	+	0/+
R k	L&e	W	M	N	L&c																							
++	++	0/+	+	++	0/+																							
R k	L&e	W	M	N	L&c																							
+	++	0/+	0/+	+	0/+																							
Drinkwater-voorziening	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> Alleen grondwater-winning (afbouwen) Grondwaterbescherming 25 jaarszone 	<ul style="list-style-type: none"> 15 miljoen m; oppervlaktewaterwinning 10 miljoen m; Blauwe Bron 5 miljoen m; Zuidelijke IJsselvallei 	<ul style="list-style-type: none"> 13 miljoen m; oppervlaktewaterwinning 10 miljoen Blauwe Bron 3 miljoen m; Zuidelijke IJsselvallei 	<ul style="list-style-type: none"> Overeenkomsten: <ul style="list-style-type: none"> Planologisch grondwaterbescherming 100 jaarszone 																							
	Effecten		<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>+</td> <td>++</td> <td>+</td> <td>++</td> <td>++</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	+	++	+	++	++	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>+</td> <td>++</td> <td>0/+</td> <td>++</td> <td>++</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	+	++	0/+	++	++
R k	L&e	W	M	N	L&c																							
+	+	++	+	++	++																							
R k	L&e	W	M	N	L&c																							
+	+	++	0/+	++	++																							
Water-berging	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> 25% gerealiseerd 50% beschermd 	<ul style="list-style-type: none"> 100% gerealiseerd in combinatie met natuur 	<ul style="list-style-type: none"> 100% gerealiseerd in combinatie met natuur en landbouw 	--																							
	Effecten		<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>0</td> <td>0/+</td> <td>0</td> <td>+</td> <td>0/+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	0	0/+	0	+	0/+	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>0</td> <td>+</td> <td>0</td> <td>+</td> <td>0/+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	0	+	0	+	0/+
R k	L&e	W	M	N	L&c																							
+	0	0/+	0	+	0/+																							
R k	L&e	W	M	N	L&c																							
+	0	+	0	+	0/+																							
Groene wigg	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> Geen groene wigg, ondanks huidige beleid Adhoc verrommeling en versterking à lintvorming Beperkte realisatie ecologische verbindingzones en ecologische poorten 	<ul style="list-style-type: none"> Weinig ruimtes voor rode functies Slopen vrijkomende agrarische gebouwen Geen nieuwbouw 	<ul style="list-style-type: none"> Versterking neemt af door het meegeven van randvoorwaarden aan: huidig oppervlak bebouwing bevroren, alleen bouw al elders gesloopt wordt. 	--																							
	Effecten		<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>++</td> <td>0/+</td> <td>+</td> <td>0</td> <td>++</td> <td>++</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	++	0/+	+	0	++	++	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>++</td> <td>0/+</td> <td>+</td> <td>0</td> <td>+</td> <td>++</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	++	0/+	+	0	+	++
R k	L&e	W	M	N	L&c																							
++	0/+	+	0	++	++																							
R k	L&e	W	M	N	L&c																							
++	0/+	+	0	+	++																							

	Autonome ontwikkeling	Meest Milieuvriendelijke Alternatief	Voorkeursalternatief	Toelichting																							
Wonen	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe buitens met min. 15 ha groen 	<ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe buitens: ha=s groen gedifferentieerd inzetten - Wonen - Maatwerk, flexibel - verbetering RO/milieukwaliteiten 	Overeenkomsten: VAB=s - slopen in waardevolle gebieden - selectief hergebruiken																							
	Effecten	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>++</td> <td>-</td> <td>0/+</td> <td>0/+</td> <td>++</td> <td>++</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	++	-	0/+	0/+	++	++	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>++</td> <td>0</td> <td>0/+</td> <td>0/+</td> <td>+</td> <td>+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	++	0	0/+	0/+	+	+
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
++	-	0/+	0/+	++	++																						
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
++	0	0/+	0/+	+	+																						
NED	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> - Selectief hergebruiken VAB=s nabij kernen 	<ul style="list-style-type: none"> - Hergebruiken VAB=s afhankelijk van kwaliteiten gebied 																								
	Effecten	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>0/+</td> <td>0/+</td> <td>0/+</td> <td>+</td> <td>+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	0/+	0/+	0/+	+	+	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0/+</td> <td>0/+</td> <td>0/+</td> <td>0/+</td> <td>-</td> <td>+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	0/+	0/+	0/+	0/+	-	+
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
+	0/+	0/+	0/+	+	+																						
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
0/+	0/+	0/+	0/+	-	+																						
Realisatie EHS	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> - EHS: inzet van particulier beheer, aankoop vrijkomende landbouwgronden en agrarische natuurbeheer - EHS: 25-50% gerealiseerd - Versnippering natuur 	<ul style="list-style-type: none"> - Rode aan groene functies koppelen - Nieuwe buitens realiseren met min. 15 ha groen 	Overeenkomsten: - Breder inzet van particulier beheer - Inzet overheid - Realisatie EHS 100%																							
	Effecten	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>++</td> <td>+</td> <td>++</td> <td>0/+</td> <td>++</td> <td>+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	++	+	++	0/+	++	+	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>++</td> <td>+</td> <td>+</td> <td>0</td> <td>++</td> <td>+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	++	+	+	0	++	+
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
++	+	++	0/+	++	+																						
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
++	+	+	0	++	+																						
Recreatie en toerisme	Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> - Krimp- en groei voor een deel op gang gebracht - Nieuwe paden: recreatief medegebruik van andere, bestaande paden (Fietstotaalplan) 	<ul style="list-style-type: none"> - Krimp en groei - Herverkavelen en herinrichten op CVN - Zoekgebieden buiten het CVN - Voorkeurspositie ondernemers CVN t.o.v. nieuwe ondernemers - Nieuwe paden (Fietstotaalplan): - Routestructuren - Aanleg - Kwaliteitsverbetering 																								
	Effecten	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+</td> <td>+</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>-</td> <td>0/+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	+	+	0	0	-	0/+	<table border="1"> <thead> <tr> <th>R k</th> <th>L&e</th> <th>W</th> <th>M</th> <th>N</th> <th>L&c</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0/+</td> <td>+</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>-/0</td> <td>+</td> </tr> </tbody> </table>	R k	L&e	W	M	N	L&c	0/+	+	0	0	-/0	+
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
+	+	0	0	-	0/+																						
R k	L&e	W	M	N	L&c																						
0/+	+	0	0	-/0	+																						

	Autonome ontwikkeling	Meest Milieuvriendelijke Alternatief	Voorkeursalternatief							Toelichting			
Beeldkwaliteit	Maatregelen	Adhoc verbetering	--	--							Processafspraken: - Elke gemeente maakt een beeldkwaliteitsplan - Subsidiering aanleg erfplantingen - Stimuleringssubsidie aanlegvergunningstelsel - Concrete en werkbare kwaliteitscriteria - Toetsing op kwaliteitscriteria		
	Effecten		R k ++	L&e +	W +	M 0	N +	L&c ++	R k ++	L&e +	W +	M 0	N +

5.4 De effecten van het Voorkeursalternatief en het Meest Milieuvriendelijke alternatief t.o.v. Autonome ontwikkeling per opgave

De effecten van het voorkeursalternatief en het MMA worden beschreven voor Veluwe totaal uitgaande van de effectbeschrijvingen van de verschillende milieuthema's. Deze beschrijving is gebaseerd op de achtergronddocumenten.

Ruimtelijke kwaliteit

De ruimtelijke kwaliteit van de Veluwe neemt toe onder invloed van de reconstructie zowel in het VKA als MMA. De voorkeur is gegeven, op een paar punten na, aan een combinatie van beide alternatieven (HE en SE). Volgens de hoofddoelstelling is gestreefd naar het behoud van de verscheidenheid en de eigen identiteit van de Veluwe (CVN en de randen). Daarom is er gestreefd is naar regionale differentiatie en is het voorkeursalternatief opgebouwd uit de verschillende zeven deelgebieden (of regio's). Voor de Veluwe als totaal is er een evenwicht gevonden tussen ecologie en economie. De kansrijke oplossingen stimuleren diverse ontwikkelingen die gemiddeld een (ruim) positief effect op de ruimtelijke kwaliteit hebben ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Er zit weinig verschil tussen het VKA en MMA. Het MMA heeft een positiever effect op water-, milieu- en natuurkwaliteit en intensieve veehouderij.

Leefbaarheid en economie

Het voorkeursalternatief draagt op een positieve wijze bij aan de kwaliteit van leefbaarheid en economie van het reconstructiegebied. Een zeer positief effect hebben de maatregelen gericht op intensieve veehouderij omdat deze leiden tot een duurzame economische oplossing, gecombineerd met ruimtelijke verbeteringen. De overige onderdelen van het voorkeursalternatief hebben een (beperkt) positief effect. Het effect van activiteiten gericht op wonen is neutraal: door een sterker accent op het tegengaan van verstening in het buitengebied zijn er minder bouw mogelijkheden, maar in een aantal deelgebieden is de mogelijkheid van herbestemming van VAB's met een woonfunctie. Het effect van activiteiten gericht op waterberging is neutraal omdat productieverliezen (blauwe diensten) gecompenseerd worden. MMA en VKA komen grotendeels overeen. MMA heeft een iets negatiever effect op grondgebonden landbouw en wonen dan VKA.

Water

De kwaliteit van water in het VKA neemt toe door de maatregelen gericht op optimalisatie van de water-, milieu- en natuurkwaliteit, veiligstelling en verduurzaming van openbare drinkwatervoorziening en de aanwijzing en inrichting van waterbergingsgebieden. Met deze maatregelen wordt op een adequate wijze invulling gegeven aan de realisatie van duurzame en veerkrachtige watersystemen en de verdrogingsbestrijding.

De overige maatregelen dragen in algemene zin in beperkt positieve mate bij aan de realisatie van veerkrachtige en duurzame watersystemen en de verdrogingsbestrijding. Het gaat dan met name om de mogelijkheden voor functiecombinaties, meervoudig ruimtegebruik en meekoppeling. Dit speelt vooral bij de realisatie van de Groene Wiggen, het sturen op beeldkwaliteit en de realisatie van de EHS.

MMA heeft een positiever effect op water-, milieu- en natuurkwaliteit, grondgebonden landbouw en realisatie EHS dan VKA.

Milieu

Onder invloed van de reconstructie gaat de kwaliteit van het milieu in de EHS er beperkt op vooruit. De ammoniakbelasting neemt vooral op het CVN wat af door het extra aanwijzen van extensieveringslocaties buiten de 250 meter. De nutriëntenbelasting van het grondwater neemt vooral af door anti-verdrogingsmaatregelen. Daar staat tegenover dat de belasting van het oppervlaktewater toeneemt. Langs de oostflank van de Veluwe en in het stroomgebied van de Hierdense Beek wordt op beperkte schaal de bemesting verder teruggebracht zodat hier ook de oppervlaktewaterkwaliteit beter wordt. De kwaliteit van het buitengebied als woonmilieu gaat er wat op achteruit. Dit komt doordat er bij vaststelling van het reconstructieplan een soepeler regiem van de stankwet van kracht wordt.

MMA heeft een iets positiever effect op water-, milieu- en natuurkwaliteit, grondgebonden landbouw, intensieve veehouderij, drinkwatervoorziening en realisatie EHS dan VKA.

Natuur

Uitvoering van het voorkeursalternatief heeft over het algemeen een positieve uitwerking op de kwaliteit van de natuur in vergelijking met de autonome ontwikkeling. Met name drinkwaterwinning en de versnelde realisatie van de EHS hebben een zeer positief effect. Realisatie van de EHS door het vrijkomen van extra budget voor de aankoop van gronden voor natuur en omdat alle ontwikkelingen op gebied van natuur worden gestimuleerd. Bovendien leidt het afronden van de EHS tot grotere eenheden natuur die beter beheerd kunnen worden (bijvoorbeeld door een aangepast eigen waterbeheer in natuurgebieden). Het op grotere schaal inzetten van oppervlaktewater voor drinkwaterwinning door het infiltreren van schoon oppervlaktewater in de bodem van waterwingebieden. Drinkwaterwinning via herinfiltratie van oppervlaktewater leidt tot minder grondwateronttrekking en dus minder verdroging. Activiteiten gericht op grondgebonden landbouw worden onderscheiden in extensiveren van de landbouw en optimaliseren van bestaande landbouw, vooral de eerste draagt bij tot een positief effect omdat dit bijdraagt aan een betere waterkwaliteit voor natte natuur. Het effect van maatregelen gericht op nieuwe economische dragers is positief, mits het om schone functies gaat. Met name de milieubelasting van de omgeving zal er door verbeteren. Het effect van verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme en nieuwe economische dragers is sterk afhankelijk van de locaties waarop de groei plaatsvindt. Bij een goede locatietoetsing in de planuitwerking is het effect op de natuurkwaliteit neutraal.

MMA heeft een positiever effect op intensieve veehouderij, groene wiggens en wonen dan VKA. MMA heeft een negatiever effect op recreatie en toerisme van het VKA.

Landschap en cultuurhistorie

Het effect van de reconstructie op landschap en cultuurhistorie is matig tot zeer positief. Met name de activiteiten gericht op beeldkwaliteit, water- natuur- en milieukwaliteit en drinkwaterwinning hebben een zeer positief effect. Voor de beeldkwaliteit worden procesafspraken tussen de gemeenten gemaakt om samen te sturen op beeldkwaliteit. Voor cultuurhistorie en landschap heeft dit een zeer positief effect. Activiteiten gericht op drinkwaterwinning dragen in positieve mate aan het landschap bij omdat de herinrichting ertoe leidt dat de leesbaarheid van

het natuurlijk systeem vergroot wordt (visueel ruimtelijke structuur) en beter aansluit op de fysieke ondergrond (functioneel ruimtelijke structuur). Verbetering van de water- milieu- en natuurkwaliteit is gericht op een duurzaam watersysteem. Dit betekent o.a. een afname van verstening in natuurgebieden, waardoor het natuurlijke (water) systeem weer leesbaar wordt in het landschap. MMA heeft een iets minder positief effect op recreatie en toerisme dan VKA.

5.5 VKA in relatie tot MMA (per deelgebied)(verschillen)

De Blauwe Bron/Noordwest-IJsselvallei

De verschillen tussen MMA en VKA zijn gering. In het VKA is een nadere uitwerking opgenomen voor het gebied tussen de Dorpenweg en het Apeldoorns Kanaal, waarmee dit kan gaan afwijken van het MMA. Vanuit het MMA wordt aangegeven om in dit gebied rekening te houden met de waterkwaliteit van de beken ten behoeve van de HEN- en SED doelstellingen en de drinkwaterwinning.

Het Wij(ei)dse Landschap/Noordoost-IJsselvallei

Kansrijke oplossingen uit het MMA gericht op water-, milieu- en natuurkwaliteiten hebben een iets positiever effect dan die uit het VKA. Met name omdat de omstandigheden voor alle natuur worden hersteld door extensivering van de grondgebonden landbouw. Voor de rest zijn de verschillen tussen het MMA en het VKA nihil. Het verschil in het VKA en MMA is dan ook vooral hoe wordt omgegaan met de grondgebonden landbouw. In het VKA worden de omstandigheden voor de grondgebonden geoptimaliseerd. Grondgebonden landbouw heeft vooral een functie voor het instandhouden van de openheid.

Ontspanning voor de stad/Stedendriehoek

Vanuit het MMA zou meer aandacht moet zijn voor het realiseren van de water- en milieu omstandigheden van alle natuur. Dit betekent vanuit het MMA verplaatsen van de intensieve veehouderij naar de plaatselijke vestigingslocatie in het We(ij)dse Landschap en het extensiveren van de grondgebonden landbouw de voorkeur heeft. Voor wat betreft wonen en werken ligt er een voorkeur om vanuit het MMA meer VAB's te slopen.

Harmonie/Zuidelijke IJsselvallei

In het voorkeursalternatief is de discussie over het wel of niet bevaarbaar maken van het Apeldoorns Kanaal in relatie tot drinkwaterwinning en de SED functie neergelegd bij de stuurgroep. Vanuit het MMA gezien is het wenselijk deze bevaarbaarheid te beperken tot extensieve vormen, om op deze manier zoveel mogelijk drinkwater te kunnen winnen uit het Apeldoorns Kanaal en de SED functie goed vorm te kunnen geven. Andere verschillen zijn hoe om te gaan met de grondgebonden landbouw op de Voorsterklei en Tondense Enk. Vanuit het MMA gezien bestaat daar ook de wens om te komen tot extensieve grondgebonden landbouw.

Zichtbare Overgangen/Het Randmeergebied

In het voorkeursalternatief wordt aangegeven dat de grondgebonden landbouw, tussen Nunspeet en 't Harde, afhankelijk van de invloed op de SED wateren

wordt gestimuleerd. Vanuit het meest milieuvriendelijke alternatief ligt de voorkeur om ook hier extensieve grondgebonden landbouw te realiseren even als in de polder Oldebroek.

Sleutel voor dynamiek/Agrarische Enclave

In geen van de alternatieven worden de gewenste milieudoelen gerealiseerd. De grootste bijdrage wordt geleverd door het uitplaatsen van de intensieve veehouderij uit de enclave. Het MMA is dan ook gericht op het aanwijzen van de gehele enclave als extensiveringsgebied en op maatregelen die gericht zijn op de intensieve veehouderij te beëindigen of te verplaatsen.

Het voorkeursalternatief uit het convenant is er op gericht de intensieve veehouderij blijvend een plek te geven in de agrarische enclave en tegelijkertijd de milieuomstandigheden voor de natuur in dit gebied te verbeteren. Gekozen is voor een combinatie van een beperkt extensiveringsgebied en verwevingsgebied.

Eindeloze Veluwe/CVN

Het MMA en het VKA zijn gelijk, er zijn geen verschillen.

5.6 Kostenvergelijking VKA- MMA

Uit de onderstaande tabellen blijkt dat het verschil in kosten tussen het VKA en MMA niet zo groot is. Een van de redenen is dat is uitgegaan van een realistisch MMA. Daarnaast zijn veel onderdelen uit het MMA overgenomen in het VKA. De extra kosten in het MMA zitten voornamelijk in het verbeteren van de water- en milieukwaliteit en verplaatsing intensieve veehouderij.

Opgave landschap: landschappelijke en natuurlijke overgangen tussen CVN en randgebieden behouden en versterken

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Realisatie van groene wiggen (16 stuks)	€ 0,8	€ 0,8
Realisatie ecologische poorten (7 stuks) (V2010)	€ 154,8	€ 154,8
Aanleggen kleinschalige landschapselementen (730 ha aanvullend op gebiedsplannen N&L)	€ 40,0	€ 40,0
Erfbeplanting (4000 erven)	€ 5,5	€ 5,5
Realiseren nieuwe landgoederen/buitens	€ 0,0	€ 0,0
totaal	€ 201,1	€ 201,1

Opgave natuur: Realisatie van de EHS

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Omvormen gronden van landbouw naar natuur (2917 ha) (realisatie EHS/EVZ) (V2010)	€ 117	€ 117
Realisatie graasweiden (Onderdeel van omvorming), 1600 ha grotendeels opgenomen in gebiedsplan N&L, (V2010)	ca € 5 ongedekt	ca € 5 ongedekt
Ontsnippering (V2010):		
- Passeerbaarheid binnenwegen	€ 40	€ 40
- ecoducten (4 over snelwegen, 3 over spoorlijnen)	€ 28	€ 28
- ontrastering	€ 2	€ 2
Soortenbeleid (biotoop verbetering rode lijst soorten)	€ 1	€ 1
Beken en sprengen (V2010)	€ 28	€ 28
Realisatie van droge evz's (117 ha waarvan 164 ha omvorming in zoekgebied)	€ 6,6	€ 6,6
Realisatie van natte evz's 202 ha zie droge evz)	Onderdeel van droge evz	Onderdeel van droge evz
totaal	€ 227,3	€ 227,3

Opgave natuur: Realiseren gewenste water (grond- en oppervlaktewater) en milieusituatie voor natuur

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Extensiveren grond-gebonden landbouw w.o.: Begrenzen van natte landnatuur, incl. beïnvloedingsgebieden, formuleren gewenste GGOR, mestvrije zones langs HEN en SED wateren (170 ha)	€ 61,2	€ 86,4
Opheffen riooloverstorten en effluentlozing RWZI's (40 stuks)	€ 20	€ 20
Saneren van beekbodems en -oeveren, ongezuiverde lozingen en vervuilde waterbodems incl beheer en onderhoud beken en sprengen (496.000 m3 bodem, 120.000 m3 oever)	€ 46	€ 46
Verminderen verdroging dmv Flexibel peilbeheer Verplaatsing en reductie grondwateronttrekking (V2010)	Zie opgave water	Zie opgave water
Aanpak diffuse bronnen		
Onderzoek hergebruikmogelijkheden effluent RWZI Apeldoorn		
totaal	€ 127,2	€ 152,4

Opgave water: ruimte voor waterberging creëren

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Begrenzen, aanwijzen en inrichten van waterbergingsgebieden, inclusief opstellen schadevergoedingsregeling (62,5 ha)	€ 12,75	€ 12,75
Verbeteren waterhuishouding Twellose beken		
Afkoppelen van verharde oppervlakken van de riolering (965+560 ha)	€ 156	€ 156
totaal	€ 168,75	€ 168,75

Opgave water: Veiligstellen en verduurzamen drinkwatervoorziening

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Drinkwater uit oppervlaktewater: monitoring infiltratierugwinproject Epe, Scheiden van schone en minder schone beken in Blauwe bron en Harmonie, Evaluatie	€ 16	€ 16
Beperken gebruik bestrijdingsmiddelen	€ 0,5	€ 0,5
Verduurzaming waterwinning: Schalterberg, Ellecom en Zuidveluwe en KAN-gebied	€ 8	€ 8
Calamiteitenvoorziening	€ 1	€ 1
totaal	€ 25,5	€ 25,5

Opgave landbouw: ontwikkelingsmogelijkheden creëren voor intensieve veehouderij

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Verplaatsen intensieve veehouderij	€ 12,8	€ 13,8
Technische maatregelen te nemen voor emissiearme stallen intensieve veehouderijbedrijven	€ 0,25	€ 0,25
Hervestiging op sterlocatie	€ 3	€ 0
Nieuw vestiging in landbouwontwikkelingsgebied	€ 0,5	€ 2,5
totaal	€ 16,55	€ 16,55

Opgave landbouw: Structuurverbetering grondgebonden landbouw

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Opzetten onroerendgoedbank (1 in Gelderland)	€ 0,5	€ 0,5
Verbeteren verkavelingssituatie (15.000 en 35.000 ha)	Resp, € 10 + € 10	Resp, € 10 + € 10
Verbreding van de landbouw (500 omschakelaars)	€ 1,25	€ 1,25
Voorlichting en bedrijfsvisie (2700 bedrijfsadviezen)	€ 2,75	€ 2,75
Stimuleren biologische landbouw (2500 ha)	€ 3,75	€ 3,75
Realisatie varkensvrije zones (verplaatsen/beëindigen 3 bedrijven)	€ 1,5	€ 1,5
Verplaatsing glastuinbouw (1 uitwerkingsplan)	€ 0,5	€ 0,5
totaal	€ 30,25	€ 30,25

Opgave recreatie: Kwaliteitsverbetering recreatie en toerisme

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Uitvoeren groei en krimp verblijfsrecreatie (55 ha saneren, max 100 ha groeien, 45 ha uitplaatsen) (V2010)	€ 60	€ 60
Ontwikkeling dagrecreatie nabij Kievitsveld, Teuge en Bussloo		
Realiseren recreatieve routes (V2010)	€ 16	€ 16
Realiseren transferia (V2010)	€ 9	€ 9
Behoud en herstel cultuurhistorisch erfgoed en aardkundige waarden (V2010)	€ 0,2	€ 0,2
Nationaal natuur educatie centrum (1 centrum) (V2010)	€ 5	€ 5
Imago nationaal park (V2010)	€ 0,5	€ 0,5
Samenwerking Europese parken (V2010)	€ 0,3	€ 0,3
totaal	€ 91	€ 91

Opgave wonen en werken: verantwoord omgaan met vrijkomende gebouwen in het landelijk gebied

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Sloop vrijkomende agrarische gebouwen (gebouwen van 100 bedrijven)	Kosten betalen uit functie-verandering	Kosten betalen uit functie-verandering
Hergebruik vrijkomende agrarische gebouwen (gebouwen van 100 bedrijven)	Opbrengst gebruiken voor beëindigen en slopen	Opbrengst gebruiken voor beëindigen en slopen
Realiseren nieuwe landgoederen en buitens	-	-
Radio kootwijk (gerealiseerd) (V2010)	Aangekocht	Aangekocht
Toekomst vrijkomende militaire- en zorgcomplexen (V2010)	-	-
totaal	€ 0	€ 0

Opgave wonen en werken: Sturen op beeldkwaliteit

Maatregel	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
(Intergemeentelijk) beeldkwaliteit opnemen in te ontwikkelen plannen (welstandsnota of Landschapsontwikkelingsplan) incl. procesafspraken	€ 1	€ 1
Handhaving beeldkwaliteit	€ 1	€ 1
totaal	€ 2	€ 2

	Kosten VKA (in mln. euro's)	Kosten MMA (in mln. euro's)
Totaal	889,65	914,85

Tabel 6: kosten en maatregelen VKA en MMA

6

Omschrijving VKA per deelgebied

6.1 Hoofdpunten voorkeursalternatief per deelgebied

Deelgebied	Accenten VKA
De Blauwe Bron / Noordwest-IJsselvallei	Schoon en voldoende water centraal 10 miljoen m ³ oppervlaktewater voor drinkwaterbereiding jaarlijks uit de Grift viertal brede, groene wiggen en een sterke landschappelijke structuur worden gerealiseerd en extensieve en verbrede grondgebonden landbouw
Het Wij(ei)dse Landschap / Noordoost-IJsselvallei	Openheid versterken Grondgebonden landbouw optimaal ontwikkelen Inplaatsing intensieve veehouderij in sterlocaties en/of landbouwontwikkelingsgebied
Ontspanning voor de Stad / Stedendriehoek	Grootschalige recreatie in Bussloo en rondom Teuge Zoekgebieden verblijfsrecreatie Ontwikkeling van een ruime groene wig, Beekbergerpoort Ruimte voor hergebruik van VAB's, nieuwe Buitens en nieuwe woningen Het is duidelijk wat er met de glastuinbouw gaat gebeuren
Harmonie/Zuidelijke IJsselvallei	Sfeer en nostalgie, cultuurhistorie, verweving van functies Extensieve grondgebonden landbouw Zoekgebieden voor verblijfsrecreatie 3 miljoen m ³ oppervlaktewater voor drinkwaterbereiding jaarlijks uit het eerste pand van het Apeldoorns kanaal Versterken van de landgoederen
Zichtbare overgangen / Het Randmeergebied	Ontwikkeling 3 groene wiggen waaronder de Hierdense Poort Ruimte voor grondgebonden landbouw met groen/blauwe diensten Recreatie en nieuwbouw ten noorden van Nunspeet compenseren in Groene wiggen
Sleutel voor dynamiek / Agrarische Enclave	Kleinschalige verblijfsrecreatie langs randen CVN VKA vastgelegd in convenant: combinatie van beperkt extensiveringsgebied en verwevingsgebied. Ontwikkeling van een duurzame intensieve veehouderij, onder voorwaarden, in het verwevingsgebied. (productie van het aantal kalverplaatsen mag in het verwevingsgebied niet toenemen, bedrijfsontwikkeling met uitbreiding van het bedrijf mogelijk onder voorwaarden, geen mogelijkheid voor nieuw-vestiging, wel ruimte voor uitbreiding voor dierwelzijn) Verbetering van waterkwaliteit van de Hierdense Beek Natuurontwikkeling (beschermen ecotypen, afspraken over ammoniak emissie reductie, vrijgekomen grond beschikbaar voor natuur) Verbetering beeldkwaliteit van het buitengebied en terugdringen van verstening Stankreductie
Eindeloze Veluwe/CVN	Realiseren Veluwe 2010

Bijlage I:

Lijst achtergronddocumenten

Gebiedsvisie/Startnotitie	VOP/cMER
<ul style="list-style-type: none">• Interactieve Bijeenkomsten najaar 2001, Projectteam Reconstructie, februari 2002	<ul style="list-style-type: none">• Uitwerking kansrijke oplossingen, Reconstructie Veluwe, september 2002
<ul style="list-style-type: none">• Milieuanalyse Reconstructiegebied Gelderland en Utrecht-Oost, Deel 2: Veluwe, Alterra, Wageningen, juli 2002	<ul style="list-style-type: none">• Kiezen Voorkeursalternatief, Informatie ten behoeve van de workshop van de Veluwecommissie op 13 februari 2003, Everwijnsgoed te Renkum, februari 2003
<ul style="list-style-type: none">• Huidige situatie en autonome ontwikkeling Sociaal Economische Structuur Veluwe, Projectteam Veluwe, mei 2002	<ul style="list-style-type: none">• Milieuanalyse Reconstructiegebied Gelderland en Utrecht-Oost, Deel 4: Scenario's per milieuthema, Alterra, Wageningen, mei 2003
<ul style="list-style-type: none">• Toekomstelier "Toerisme op de Veluwe", Autonome ontwikkeling en perspectieven in het kader van de Reconstructie, BUITEN, Bureau voor Economie & Omgeving, Garderen, oktober 2001	<ul style="list-style-type: none">• Reconstructie Veluwe: Achtergronddocument Water, Tauw, Deventer, juni 2003
<ul style="list-style-type: none">• Landschap en Cultuurhistorie, Reconstructie Veluwe, Dienst Landelijk Gebied, Arnhem, mei 2002	<ul style="list-style-type: none">• Effectbeschrijving Leefbaarheid en Economie, Achtergrondsdocument ten behoeve van VOP/MER reconstructie Veluwe, Arnhem, juni 2003
<ul style="list-style-type: none">• Achtergronddocument water, Reconstructie Veluwe, Werkgroep Water, maart 2002	<ul style="list-style-type: none">• Effectbeschrijving Natuur, Grontmij Advies & Techniek, Arnhem, juni 2003
<ul style="list-style-type: none">• De Veluwse landbouw in 2015, Kwantitatieve en kwalitatieve schets van de autonome ontwikkeling van de Veluwse landbouw tussen 2000 en 2015, Projectgroep "Landbouw in 2015", Deventer, oktober 2001	<ul style="list-style-type: none">• Effectbeschrijving Ruimtelijke Kwaliteit, Achtergronddocument behorend bij VOP/MER reconstructie Veluwe, juni 2003
	<ul style="list-style-type: none">• Effectbeschrijving Landschap en Cultuurhistorie, Grontmij Advies & Techniek, Arnhem, juni 2003
	<ul style="list-style-type: none">• Nieuwe Economische Draggers voor de Veluwe, BUITEN, Bureau voor Economie & Omgeving, Utrecht, december 2002

Bijlage II

Beschrijving MMA t.o.v. VKA

Groene Wiggen

De groene wiggen zorgen ook in het MMA dat de overgangen op de Veluwe blijvend herkenbaar zijn. In tegenstelling tot het VKA is er geen ruimte voor nieuwbouw binnen de wiggen, alleen ter afronding van kernen.

Natuur en Water

Om de water- en milieumomstandigheden voor de gestelde natuurdoelen via de reconstructie te realiseren worden in het MMA de maatregelen in de beïnvloedingsgebieden rondom alle natuur en HEN- en SED-wateren genomen.

Grondwateronttrekking wordt verminderd door het maximaal aanwenden van oppervlaktewater voor de drinkwaterbereiding. Daarvoor worden alle HEN- en SED-beken gekoppeld aan de Grift en het eerste pand van het Apeldoorns Kanaal voor drinkwaterwinning. Dit betekent dat in het MMA 15 miljoen m³ per jaar aan drinkwaterbereiding kan plaatsvinden. In het VKA is dit 13 miljoen m³ per jaar.

Evenals in het VKA wordt voor de totale Veluwe 500 ha ruimte gezocht voor waterberging. In het MMA wordt dit met name gezocht langs beken en in natuurlijke laagtes, in combinatie met weidevogel- of natuur.

De realisatie van de EHS wordt in MMA vergelijkbaar versneld als in het VKA, door het realiseren van nieuwe natuur en het toepassen agrarisch natuurbeheer. De kans ligt vooral in de koppeling met andere functies. Hierbij valt te denken aan de ontwikkeling van nieuwe landgoederen met minimaal 15 ha. groen, het stimuleren van particulier beheer, meer financiële middelen van de overheid voor het aankopen van gronden voor de EHS.

Land- en tuinbouw

In de beïnvloedingsgebieden van alle natuur en drinkwaterwinning wordt de grondgebonden landbouw geëxtensiverd, onder andere door inzet van het instrument herverkaveling. In de polders is de extensivering met name gericht op weidevogelnatuur. Evenals in het VKA worden de omstandigheden voor de grondgebonden landbouw verbeterd in het We(ij)dse landschap. In de Stedendriehoek vindt stimulatie van stadslandbouw plaats. Biologische landbouw wordt in alle deelgebieden gestimuleerd.

Op basis van kosten effectiviteit en milieueffect bestaat het extensiveringsgebied voor intensieve veehouderij in een realistisch MMA uit het CVN met daaromheen een zone van 500 meter en de voor verzuring gevoelige natuurgebieden buiten het CVN met een zone van 250 meter. Voorwaarde hierbij is wel dat aan de westkant van het CVN (in de Gelderse Vallei) ook een zone van 500 meter wordt gehanteerd.

Om op termijn de milieudoelstellingen te realiseren zijn aanzienlijk ingrijpender maatregelen nodig. Eigenlijk komt het er op neer dat er op de kwetsbare zwak gebufferde zandbodems van de Veluwe helemaal geen plaats is voor intensieve veehouderij (o-emissie) en de melkveehouderij zal volstrekt grondgebonden moeten worden.

Wat betreft maatregelen in de reconstructie zou gedacht kunnen worden aan het volgende:

- extensiveringsgebied overal op 500 m.;
- verwevingsgebied zonder hervestiging vanaf 500 tot 3000m.;
- verwevingsgebied met accent sterlocatie op kleigrond of tenminste op 3 km afstand van voor verzuringgevoelige natuur;
- alleen landbouwontwikkelingsgebied op kleigrond op tenminste 5 km vanaf voor verzuring gevoelige natuur.

De effecten zullen op korter termijn niet eens veel verschillen van die van HE, maar op den duur zal er onder druk van voortdurende schaalvergroting een beweging plaatsvinden van de intensieve veehouderij vanaf het zand naar de klei. Een nadere definiëring van grondgebonden veehouderij en voldoende sturing (ook via RO) daarop, zal ook de belasting van de natuur door melkveehouderij terug kunnen brengen. Bovengenoemde maatregelen dragen veel kosten met zich mee, daarom is het realisatiegehalte gering en wordt het niet als MMA voorgesteld.

De levensvatbare bedrijven uit de extensiveringsgebieden en varkensvrijzone worden verplaatst naar een te ontwikkelen vestigingslocatie in de Noord-Oost IJsselvallei buiten de verschillende deelgebieden. In het MMA is dus geen ruimte voor hervestiging op sterlocaties.

In de Agrarische Enclave wordt de grootste bijdrage geleverd aan het milieu door het uitplaatsen van de intensieve veehouderij uit de enclave. Dat betekent dat de gehele enclave als extensiveringsgebied wordt aangewezen en dat de maatregelen gericht zijn op beëindiging of uitplaatsing van de intensieve veehouderij het landbouwontwikkelingsgebied in de IJsselvallei of elders.

Evenals in het VKA wordt de glastuinbouw uit het gebied actief verplaatst naar de landelijk aangewezen ontwikkelingsgebieden, zoals Koekoekspolder nabij Kampen en Huissen-Bemmel.

Om veterinaire risico's te beperken is een dezelfde varkensvrije zone aangewezen als in het VKA, waarbij de IJssel, de Rijn en de Randmeren en Amsterdam Rijnkanaal/A27 de grens vormen.

Recreatie en Toerisme

De verblijfsrecreatie heeft een kwalitatieve groei doorgemaakt, waarbij het totaal aantal hectares op het Centraal Veluws Natuurgebied (CVN) van de verblijfsrecreatie gelijk blijft (Krimp en groei). De recreatie heeft zich kwalitatief ontwikkeld op aangewezen plaatsen (clusters) met winst voor zowel natuur als recreatie. Verder zijn verblijfsrecreatiebedrijven vanuit het CVN verplaatst naar aangewezen zoekgebieden buiten het CVN, waar zij ontwikkelingsmogelijkheden hebben rekeninghoudend met de gebiedskwaliteiten. Hierbij wordt niet gestuurd op aantal hectares, wel worden randvoorwaarden gesteld aan inrichting, beheer en exploitatie. De voorkeur ligt daarbij in een verplaatsing naar gebieden met goede potenties voor recreatie. In tegenstelling tot het VKA is in deze zoekgebieden geen ruimte voor nieuwe ondernemers (van buiten het CVN).

Vergelijkbaar met het VKA wordt het verder uitpanden van recreatiebedrijven op de Veluwe via een herziening van de bestemmingsplannen tegengegaan.

Bij het Kievitsveld en in de Agrarische Enclave zijn de ontwikkelingen vooral gericht op dagrecreatie. De aangewezen clusters op het CVN ondergaan een kwaliteitsverbetering. Het Apeldoorns Kanaal, het Weteringse Broek en de landgoederenzone (Zuidelijke IJsselvallei) worden ingezet voor extensieve recreatievormen. Bussloo wordt eveneens ingezet voor extensieve recreatie en verblijfsrecreatie. Voor een goede koppeling tussen het CVN en de IJsselvallei worden recreatieve routes ontwikkeld.

De bevaarbaarheid van het Apeldoorns Kanaal wordt beperkt tot extensieve vormen, om op deze manier maximaal drinkwater te kunnen winnen uit het Apeldoorns Kanaal en de SED functie goed vorm te kunnen geven.

Alle ontwikkelingen en verbeteringen zijn gericht op inpassing binnen de thema's natuur, water en duurzaamheid.

Wonen, Nieuwe economische dragers en Beeldkwaliteit

De nieuwe woonfuncties in de reconstructie worden gezien als middel voor realisering van gebiedskwaliteit. De vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen op de dekzandruggen en nabij kernen worden hergebruikt voor bewoning.

Vrijkomende agrarische bebouwing in de beekdalen, de groene wiggen en de natuurgebieden worden gesloopt ter bevordering van de natuurlijke inrichting en openheid. Buiten de groene wiggen is plaats voor het ontwikkelen van nieuwe buitens op de dekzandruggen.

Nieuwe economische dragers zorgen ervoor dat de verdien capaciteit in het landelijk gebied op peil blijft. De nieuwe activiteiten hangen zoveel mogelijk samen met de bestaande hoofdfuncties. Er wordt ingestoken op kleinschalige ontwikkelingen nabij de kernen. De vrijkomende gebouwen nabij kernen worden herbestemd voor werken. Door meer ruimte te bieden aan hergebruik van VAB's zal meer omschakeling van intensieve veehouderij naar schonere functies plaatsvinden. Dit kan op maat worden uitgewerkt.

De verbrede landbouw (in waterbergingsgebieden, beïnvloedingsgebieden water en natuur, de groene wiggen en uiterwaarden) richt zich met name op groene en blauwe diensten en extensieve recreatie.

Om de identiteit en verscheidenheid van de Veluwe te versterken is het ook in het MMA van belang procesafspraken te maken, zodat tijdig wordt gestuurd op ruimtelijke kwaliteit en beeldkwaliteit in het bijzonder. Dit betekent dat gemeenten een intergemeentelijk beeldkwaliteitplan voor het buitengebied maken.

Bijlage III

MMA Agrarische Enclave

Extensiveringsgebied waarbij alle bedrijven die verder willen in de kalverhouderij verplaatst worden naar buiten de Agrarische Enclave.

	Kleine bedrijven (< 300 kalverplaatsen)	Middelgrote bedrijven (300-600 kalverplaatsen)	Grote bedrijven (> 600 kalverplaatsen)	Opmerking
Huidig aantal bedrijven	98	39	34	Totaal 171
Huidig aantal kalverplaatsen	13.000	17.000	30.000	60.000 (150.000 kg NH3)
Gevolgen van de aanwijzing als extensiveringsgebied waarbij alle bedrijven grote bedrijven verplaatsen				
aantal bedrijven	49 blijven 49 beëindigen (50%)	13 blijven 13 beëindigen 13 uitplaatsen buiten AE	10 blijven 3 beëindigen 21 uitplaatsen buiten AE	72 blijven 65 stoppen 34 verplaatsen
Afname aantal kalverplaatsen	6500 (- ca 50%) beëindigers	13x400=5200 beëindigers 13x550=7150 uitplaatsen	3x600pl=1800 beëindigers 21x800pl=16.800 uitplaatsers	beëindigers 13.500; 23.950 uitplaatsers
NH3 winst	16.250 kg NH3	13.000 kg NH3 door beëindiging 17875 kg NH3 uitplaatsing	4500 kg beëindigers 42000 kg NH3 door verplaatsing	Totaal 93625 kg NH3 (62% winst)
Geurvermindering	Behoorlijke vermindering door uitplaatsing/beëindiging			
Ontstening	6500x2,5m2= 16.250 m2	5200x2,5m2=13000 m2 7150x2,5m2=17.875m2	1800x2,5m2=4500m2 16.800x2,5=42.000m2	Totaal 93625 m2
Toename areaal natuur	Gering tenzij verplicht wordt om beëindigers/ verplaatsers natuurgrond te laten verkopen aan BBL			
Verbetering waterkwaliteit	De waterkwaliteit is vooral afhankelijk van het bemestingsniveau van de grond, het aantal kalverplaatsen is indirect van invloed.			
Gevolgen soc structuur				
Kosten	49 beëindigen x € 90.000 = € 4,4 milj.	13 x € 135.000 = 1,75 milj 13 verplaatsen x € 500.000 = 6,5 milj	3 x € 180.000 = 0,54 milj 21 x € 500.000=10,5 milj	Totaal € 23,7 milj

Als beëindiging wordt gefaciliteerd dmv beleidsruimte bedragen de kosten € 17 miljoen

